

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

17 בנובמבר 2009

461

ל' בחשוון התש"ע

עמוד

40 הצעת חוק למניעת מפגעי אסבסט, התש"ע-2009

הצעת חוק למניעת מפגעי אסבסט, התש"ע-2009

פרק א': מטרת החוק

1. מטרת החוק מטרתו למנוע מפגעים סביבתיים הנגרמים על ידי אסבסט ולטפל במפגעים כאמור באמצעות –
- (1) קביעת הוראות בדבר איסור שימוש חדש באסבסט, הפסקת השימוש הקיים באסבסט פריך וצמצום החשיפה של הציבור לאסבסט;
- (2) מתן הוראות וסמכויות להסרת מפגעי אסבסט;
- (3) הסדרת העיסוק באסבסט וקביעת הוראות לעניין אופן ביצוען של עבודות אסבסט.

דברי הסבר

התשמ"ד-1984 (להלן – תקנות אבק מזיק). התקנות הותקנו על ידי שר העבודה מכוח סמכותו לפי פקודת הבטיחות בעבודה, יחד עם שר הבריאות מכוח סמכותו לפי חלק ו' לפקודת בריאות העם, 1940 (להלן – פקודת בריאות העם). תקנות אלה קובעות הוראות בעיקר בהיבטים תעסוקתיים של הטיפול באסבסט, כגון ציוד מגן אישי, הרכת העובדים ומעקב רפואי. עוד קובעות התקנות חובה לבצע עבודת אסבסט באישור הוועדה הטכנית, וכן הוראות בדבר פינוי פסולת אסבסט, הסמכת מעבדות ונטילת דיגמות.

הציבור הרחב עלול להיחשף לאסבסט בשלושה מופעים עיקריים. המופע השכיח ביותר הוא של אלמנטים בבנייה העשויים אסבסט-צמנט. המדובר במוצר קשיח העשוי מתערובת של מלט ואסבסט בשיעור של כ-10%. כאשר האסבסט "כלוא" במלט, הוא אינו מהווה סכנה, אך כאשר המלט מתפורר, נשבר או נשרף, משתחררים סיבי האסבסט לאוויר. על פי הערכות, קיימים בארץ מבני אסבסט-צמנט בהיקף עצום של כמאה מיליון מטרים מרובעים. כל עבודת פירוק של אסבסט המתבצעת ברחבי הארץ כעניין שבשגרה, עלולה להביא לשבירת הלוחות ולפיזור הסיבים, אם אינה מתבצעת בהתאם להנחיות המקצועיות.

מופע אחר של האסבסט הוא האסבסט הפריך, הניתן לפירור על ידי מגע ידני. באסבסט הפריך נעשה שימוש לצורך בידוד אקוסטי מותז על קירות במבנים שונים, ובעיקר במבנים כגון אולמות מופעים וספריות. במקרים אלה סכנת שחרור הסיבים גבוהה בהרבה, ובדרך כלל גם ריכוז הסיבים גבוה הרבה יותר. עוד ידועה בהקשר זה דוגמת לוחות הפיקל, ששימושו בעבר בצבא הגנה לישראל כלוחות נעיצה. סוג אחר של אסבסט פריך הוא זה המשמש במיתקני תעשייה כבידוד תרמי בצינורות וברדורים.

המופע השלישי של אסבסט ייחודי לאזור נהריה והגליל המערבי, שבו פעל עד שנת 1997 מפעל איתנית (ישאבסט) לייצור מוצרי אסבסט צמנט. פסולת אסבסט, גם במצב פריך, הוטמנה או פוזרה בקרקע ברחבי האזור, בין השאר כמצע לשבילים, כולל בחצרות פרטיות, בשטחים

סעיף 1 החוק המוצע מטרתו להביא למניעת מפגעי אסבסט בישראל, ובכך לצמצם את החשיפה של הציבור לאסבסט, הידוע כחומר מסרטן. כדי להשיג מטרה זו, כולל החוק המוצע הסדרים מפורטים ובהם איסור על שימוש חדש באסבסט, קביעת הוראות המחייבות את הפסקת השימוש הקיים באסבסט פריך לאורך תקופה של כמה שנים מיום כניסת החוק לתוקף, הסדרת רישוי העוסקים באסבסט לסוגיהם השונים כדי להבטיח כי העוסקים בתחום יהיו בעלי הכשרה מתאימה ויהיו כפופים למנגנוני פיקוח מותאימים, קביעת הוראות בדבר האישורים הנדרשים לצורך ביצוע עבודת אסבסט, וכן מתן סמכויות לטיפול במפגעי אסבסט ולאכיפת הוראות החוק המוצע.

האסבסט הוא מינרל המצוי בטבע, בעל מבנה סיבי סיבי האסבסט הם בעלי צורת מחט, וכאשר הם נשאפים מן האוויר וחודרים לתוך הריאות, הם ננעצים בנאדיות הריאה ועלולים לחולל מגוון מחלות.

האסבסט ידוע מאז ראשית המאה ה-20 כגורם למחלות מקצוע אצל עובדים, ובעיקר למחלת האסבסטוזיס, שנמנתה כבר בתוספת השלישית לפקודת תאונות ומחלות משלח"יד (הודעה), 1945. חרף זאת, לאורך כל המאה ה-20 נעשה בעולם שימוש באסבסט כחומר גלם במוצרי בנייה ובידוד.

בשנות ה-60 של המאה ה-20 התברר כי החשיפה לאסבסט גורמת גם לתחלואה בסוגים שונים של מחלות סרטן, ובעיקר סרטן ריאות. עוד נמצא כי החשיפה לאסבסט היא הגורם העיקרי וייתכן שהיחיד, למחלה סרטנית מסוג מותליומה, שבעבר הרחוק היתה ההנחה המקובלת שהיא נגרמת כתוצאה מחשיפה ממושכת ואינטנסיבית לאסבסט, האופיינית לחשיפה תעסוקתית ואילו כיום מקובלת ההנחה כי היא עלולה להופיע גם בחשיפה סביבתית לרמות נמוכות עד בינוניות של אסבסט.

בשנת 1984 הותקנו תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות הציבור והעובדים באבק מזיק).

“אישור עבודת אסבסט” – אישור הממונה לביצוע עבודת אסבסט שניתן לפי סעיף 25;
 “אסבסט” – מינרל טבעי סיבי מקבוצת האסבסט, לרבות אמוסייט (Amosite), קריזוטיל (Chrysotile), קרוסידוליט (Crocidolite), אנתופיליט (Anthophyllite), טרמוליט (Tremolite), אקטינוליט (Actinolite), וכן כל חומר, מוצר או תערובת המכילים אחד או יותר מהמינרלים האמורים, בריכוז העולה על אחוז אחד ממשקלם או מנפחם של החומר, המוצר או התערובת, לפי העניין, בכל מופע, הרכב או שימוש;
 “אסבסט פריך” – אסבסט הניתן לפירור, לכתושה או לצמצום לאבקה, על ידי מגע ידני, כאשר הוא במצב יבש, לרבות אסבסט צמנט שנפגע במידה שהפכה אותו לאסבסט פריך כאמור, ולרבות אסבסט המותקן בכלי רכב;
 “אסבסט צמנט” – תערובת של אסבסט, מלט ומים, במצב קשיח;

ד ב ר י ה ס ב ר

בהתאם להגדרות המקובלות מבחינה מקצועית בארץ ובעולם, מוצע להגדיר אסבסט ככל אחד מהמינרלים שבקבוצת האסבסט, וכן כל חומר, מוצר או תערובת, הכוללים אחד או יותר מהמינרלים האמורים, כשריכוזם הכולל עולה על אחוז אחד ממשקלם או מנפחם של החומר, המוצר או התערובת, לפי העניין. לעניין זה, אין נפקא מינה מהם סוגי המינרלים מקבוצת האסבסט הכוללים במוצר, בחומר או בתערובת, ומהי מטרת השימוש במינרלים אלה.

“אסבסט צמנט” – הוא הסוג השכיח ביותר של אסבסט המצוי בשימוש בישראל. המדובר במוצרי בנייה שונים המכילים תערובות של מלט (צמנט), אסבסט ומים. המופע הרווח והמוכר ביותר של אסבסט צמנט הוא לוחות גללים המשמשים כתקרה במבנים ובסככות. מופעים נוספים של אסבסט צמנט הם לוחות קשיחים המשמשים כקירות, כצנרת מים וביוב, כארובות, כעציצים, כאדניות ועוד. במוצרים אלה, כל עוד הם שלמים ותקינים, כלואים סיבי האסבסט בתוך תערובת המלט. עם זאת, פגיעה באסבסט צמנט עלולה לגרום לשחרור של סיבי אסבסט מן התערובת.

“אסבסט פריך” – הוא אסבסט הניתן לפירור, לכתושה או לצמצום לאבקה, על ידי מגע ידני, כאשר הוא במצב יבש. דהיינו, מצב שבו הסיבים מתפוררים בקלות אל האוויר ועלולים להגיע אל מערכת הנשימה. השימוש באסבסט פריך בישראל נעשה במידה מצומצמת לאורך השנים, בהשוואה לשימוש באסבסט צמנט. תקנות אבק מזיק וכן תיקונים לתקנות אלה, צמצמו את השימושים החדשים המותרים באסבסט פריך מאז שנת 1984. המופעים השכיחים, יחסית, בישראל של אסבסט פריך הם בידוד אקוסטי מותו במבני ציבור, בידוד תרמי במיתקנים תעשייתיים, וכן בידוד תרמי בכלי רכב צבאיים ובציוד צבאי.

ציבוריים ובשטחים חקלאיים. כיום כל עבודה בקרקע זו שהוטמן בה אסבסט עלולה לגרום לחשיפה מסוכנת.

בחקיקה הישראלית קיימים הסדרים שונים המאפשרים טיפול בתחום האסבסט. נוסף על תקנות אבק מזיק שצוינו לעיל ולחקיקה נוספת בתחום דיני העבודה כגון פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן – פקודת הבטיחות בעבודה), ותקנות הבטיחות בעבודה (איסור עבודה בחומרים מסרטנים מסוימים), התשמ"ה-1984, ישנה גם חקיקה סביבתית העוסקת בתחום האסבסט. בהקשר זה יש לציין במיוחד את החוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 (להלן – חוק למניעת מפגעים). מאחר שאבק המכיל אסבסט המתפזר לאוויר הוא מפגע אוויר לפי החוק האמור. עם זאת, החקיקה הקיימת אינה מספקת הסדר ממצה למכלול הסוגיות הסביבתיות המורכבות בתחום האסבסט, ומוצע לקבוע הסדר מקיף כאמור במסגרת החוק המוצע.

סעיף 2 להגדרות “אסבסט”, “אסבסט פריך”, “אסבסט צמנט” ו”סיבי אסבסט” – האסבסט הוא קבוצת מינרלים המצויים בטבע, בעלי מבנה סיבי. שישה מינרלים מקבוצה זו נחשבים למינרלים מסחריים, שבהם נעשה שימוש נרחב בעולם. ידועים ביניהם האמוסייט (Amosite) הידוע כ”אסבסט חום”, הקריזוטיל (Chrysotile) הידוע כ”אסבסט לבן”, והקרוסידוליט (Crocidolite) הידוע כ”אסבסט כחול”. סיבי האסבסט הם מיקרוסקופיים, וניתן לזהותם בוודאות רק במיקרוסקופ. ההגדרה המקובלת לסיב אסבסט מזיק היא סיב באורך העולה על 5 מיקרון, בקוטר הקטן מ־3 מיקרון, ושהיחס בין אורך הסיב לקוטרו גדול מ־3. סיבים מזיקים אלה הם בעלי צורת מחט, וכאשר הם נשאפים מן האוויר וחודרים לתוך הריאות, הם ננעצים בנאדיות הריאה ועלולים לחולל מגוון מחלות.

”בדיקת מעבדה” – בדיקת מעבדה לנוכחות סיבי אסבסט בדגימת אוויר או בדגימת צובר;

”בעל” או ”בעלים”, של מקרקעין, לרבות מקום ציבורי – בעלים, חוכר לדורות או מי שזכאי להירשם בפנקסי המקרקעין, כבעלים או כחוכר לדורות, והכל במשמעות הנודעת למונחים אלה בחוק המקרקעין, התשכ”ט–1969¹; לעניין זה, היו המקרקעין מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל², שהוחכרו בחכירה לדורות או שהועברה בהם הזכות להירשם כחוכר לדורות, יראו את החוכר לדורות או את הזכאי להירשם כחוכר לדורות, בלבד, כבעל המקרקעין;

”דגימת אוויר” – דגימה הניטלת לצורך בדיקת נוכחות סיבי אסבסט באוויר;

”דגימת צובר” – דגימה הניטלת לצורך בדיקת נוכחות סיבי אסבסט בחומה, במוצר או בתערובת;

”דוגם אסבסט” – מי שבידו רישיון דוגם אסבסט;

”הוועדה המקצועית” או ”הוועדה” – הוועדה המקצועית לאבק מוזק שמונתה לפי סעיף 31;

”חוק שמירת הניקיון” – חוק שמירת הניקיון, התשמ”ד–1984³;

”יום התחילה” – יום תחילתו של חוק זה, כאמור בסעיף 66;

ד ב ר י ה ס ב ר

רגישותה של אוכלוסיית הילדים. כמו כן מוצע כי ההגדרה תכלול מקומות המשרתים את הציבור לפעילות חינוך, תרבות, דת, ספורט, העשרה ופנאי, ובכלל זה בתי קולנוע, תאטרון, מרכזים קהילתיים ועוד, וכן מוסדות רפואיים ומקומות מסחר. עוד יש לציין כי ההגדרה המוצעת אינה כוללת מקומות המשמשים למגורים, אך היא כוללת, למען הסר ספק, בתי מלון, מעונות, ודוור מוגן לקשישים.

ההגדרה המוצעת ל”בעל” או ”בעלים” של מקרקעין, לרבות של ”מקום ציבור” נועדה להבהיר את משמעות המונח לעניין הוראות החוק המוצע הנוגעות למקומות ציבוריים (סעיפים 6 ו-8), זאת כדי ליצור בהירות בקביעת החובות החלים על אותם בעלים. כמו כן, משמשת הגדרה זו בסעיפים המחייבים בעלים לטפל במפגעי אסבסט שנגרמו בנכס מקרקעין שבבעלותם (סעיפים 10, 11 ו-39). מוצע להגדיר כי בעלים וחוכר לדורות, או מי שזכאי להירשם כבעלים או חוכר לדורות בפנקסי המקרקעין, ייחשב לבעלים של מקרקעין לעניין החוק המוצע, ואולם אם המקרקעין הם מקרקעי ישראל ויש בהם חוכר לדורות או מי שזכאי להירשם כחוכר לדורות, הוא בלבד ייחשב לבעלים, זאת לאור המצב העובדתי והמשפטי המיוחד החל על מקרקעי ישראל בדן הישראלי.

להגדרות ”דוגם אסבסט”, ”מעבדת אנליזה”, ”מעבדה דוגמת”, ”מפקח אסבסט פריך”, ”סוקר אסבסט”, ”עוסק באסבסט”, ”קבלן אסבסט”, ”קבלן אסבסט פריך”, ”קבלן אסבסט צמנט” – מוצע להגדיר את העוסקים באסבסט, שעיסוקם טעון רישיון לפי הוראות פרק ה’ המוצע.

נוסף על השימוש באסבסט פריך שהותקן כזוה מלכתחילה, יכולים מוצרי אסבסט אחרים להפוך לאסבסט פריך בתנאים קיצוניים של פגיעה וזנק.

להגדרות ”בדיקת מעבדה”, ”דגימת אוויר”, ו”דגימת צובר” – דגימות אסבסט יכולות להיות מסוגים שונים, כאשר שני סוגים עיקריים הם דגימת אוויר ודגימת צובר. דגימת אוויר היא דגימה שבה נשאב אוויר במשך כמה שעות לתוך מכל דגימה המכיל מסנן (פילטר), כדי לבדוק האם האוויר באזור הנבדק מכיל סיבי אסבסט. מאחר שסיבי האסבסט הם מיקרוסקופיים, בדיקת הדגימה צריכה להתבצע במעבדה. דגימת צובר היא בדרך כלל חתיכה או חופן של חומר בידה, מוצר בנייה או גוש אדמה, הנלקחת כדי לבדוק האם היא מכילה סיבי אסבסט. מוצע להגדיר ”בדיקת מעבדה” לעניין החוק המוצע כבדיקה במעבדה המשמשת לזיהוי סיבי אסבסט בדגימות האמורות. המונחים האמורים משמשים בחוק המוצע, בין השאר לצורך הסדרת העיסוק בנטילת דגימות (בעיקר דגימות אוויר) ובדיקתן (ראו בהרחבה דברי הסבר לפרק ה’ המוצע שעניינו ”רישוי העוסקים באסבסט”).

להגדרות ”בעל” או ”בעלים” של מקרקעין לרבות מקום ציבורי, ו”מקום ציבורי” – ההגדרה המוצעת ל”מקום ציבורי” כוללת כל מקום שיש בו פוטנציאל לחשיפה של ציבור רחב ובלתי מסוים, או ציבור בעל רגישות מיוחדת, לאסבסט. לעניין ההגדרה המוצעת, לא הבעלות הציבורית על המקום היא החשובה, אלא העובדה שהמקום מיועד לשרת את הציבור. לפיכך מוצע כי הגדרה זו תכלול מוסדות לימוד כפי שהם מוגדרים בחקיקה קיימת, במיוחד לנוכח

¹ ס”ח התשכ”ט, עמ’ 259.

² ס”ח התש”ך, עמ’ 56.

³ ס”ח התשמ”ד, עמ’ 142.

"מיתקן תעשייתי" – מיתקן או צנרת הולכה של מפעל תעשייה, בין אם המיתקן או הצנרת פעילים ובין אם לאו, בין אם הם מצויים בשטח המפעל ובין מחוצה לו;
 "הממונה" – ממונה אסבסט שמונה לפי סעיף 35;
 "המנהל" – מנהל רישוי אסבסט שמונה לפי סעיף 34;
 "מעבדת אנליזה" – מעבדה שבידה רישיון לביצוע בדיקות מעבדה שניתן לפי סעיף 16(א) או מעבדה מחוץ לישראל שהוכרה לפי סעיף 16(ב);
 "מעבדה דוגמת" – מעבדה שבידה רישיון לנטילת דגימות אוויר, שניתן לפי סעיף 17(א);
 "מערכת הביטחון" – כל אחד מאלה:

- (1) משרד הביטחון ויחידות סמך של משרד הביטחון;
 - (2) צבא הגנה לישראל;
 - (3) שירות הביטחון הכללי והמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
 - (4) מרכזי המחקר הגרעיני שבאחריות הוועדה לאנרגיה אטומית והמכון הביולוגי;
 - (5) ספקים ומפעלים המפתחים או המייצרים מוצרים בעבור גוף המנוי בפסקאות (1) עד (4), ששר הביטחון הודיע עליהם למנהל;
 - (6) משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר;
- "מפגע אסבסט" או "מפגע" – שחרור סיבי אסבסט לאוויר; לעניין הגדרה זו יראו כמפגע אסבסט, בין השאר את אלה:
- (1) פליטה של אבק נראה לעין הנגרמת מעבודת אסבסט;
 - (2) אסבסט צמנט הנמצא במצב שרוף, שבור או מרוסק, במידה ניכרת, כתוצאה משריפה, מהריסה בכלים כבדים, מפיצוץ, מפגעי מזג אוויר, מבלייה וכיוצא באלה;

ד ב ר י ה ס ב ר

"מפגע אסבסט" רשימת נסיבות שקיומן ייחשב כמפגע אסבסט לצורך החוק המוצע, בלא צורך בהוכחה כי סיבי אסבסט אמנם נפלטו לאוויר. בנסיבות אלה נפלים על פי רוב סיבי אסבסט לאוויר ועל כן אין צורך בהוכחת פליטה כאמור בכל מקרה ומקרה.

לפסקה (1) להגדרה – המצב הראשון הוא פליטת אבק נראה לעין תוך כדי ביצוע עבודת אסבסט. בשל הקושי כאמור לעיל לזהות קיומם של סיבי אסבסט באוויר, מניחה ההגדרה המוצעת, כמקובל בעולם, כי שחרור של אבק נראה לעין הנגרם מעבודת אסבסט משחרר בהכרח סיבי אסבסט לאוויר. כפי שיפורט בהרחבה בדברי ההסבר לפרק ו', ההנחיות המקצועיות לעניין ביצוע עבודת אסבסט, כאשר הן מקימות כנדרש, מונעות פליטה של אבק נראה לעין תוך כדי ביצוע העבודה.

לפסקה (2) להגדרה – גם כאשר נמצא אסבסט צמנט במצב שרוף, שבור או מרוסק, מניחה ההגדרה המוצעת קיומו של מפגע אסבסט. בכל אחד ממקרים אלה, נפגע אסבסט צמנט שבו כלואים סיבי אסבסט, וסיבים אלה משתחררים לאוויר. עם זאת, מאחר שייכתנו פגיעות מזעריות באסבסט צמנט, שאין בהן כדי לסכן את הציבור, מוצע לקבוע כי רק מצבים שבהם אסבסט צמנט נפגע במידה ניכרת, ייחשבו למפגע.

להגדרה "מיתקן תעשייתי" – מוצע להגדיר את המונח האמור לצורך קביעת החובה של בעל מפעל תעשייה להפסיק שימוש קיים באסבסט פריך לצורך בידוד תרמי במיתקן תעשייתי (ר' בהרחבה בדברי ההסבר לסעיף 5 המוצע).

להגדרה "מערכת הביטחון" – ההגדרה המוצעת למונח "מערכת הביטחון" דומה להגדרה הקיימת בסעיף 14 לחוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ו–2006. הגדרה זו משמשת בסעיף 37 שעניינו סמכויות כניסה של פקח, ובסעיף 59 שעניינו תחולה על המדינה.

להגדרה "מפגע אסבסט" או "מפגע" – מטרת החוק המוצע, כאמור לעיל בדברי ההסבר לסעיף 1, למנוע מפגעי אסבסט, כלומר למנוע פיזורם של סיבי אסבסט לאוויר, העלולים להישאף למערכת הנשימה ולגרום למחלות.

מאחר שסיבי האסבסט הם מיקרוסקופיים, לא ניתן לראותם בעין. יתרה מזאת, לא תמיד ניתן לזהות קיומם של סיבי אסבסט באוויר גם בבדיקת מעבדה של דגימת אוויר, זאת מאחר שנטילת דגימת אוויר כפופה למגבלות רבות של רגישות אמצעי המדידה, כיוון הרוח, מיקום הדוגם, משך הזמן שבין תחילת התרחשות המפגע לבין ביצוע הדיגום ועוד. לפיכך מוצע לקבוע בפסקאות המוצעות להגדרה

(3) אסבסט פריך החשוף לאוויר;

(4) מצבור של פסולת אסבסט החשוף לאוויר;

"מפקח אסבסט פריך" – מי שבידו רישיון מפקח אסבסט פריך;

"מקום ציבורי" – כל מקום המיועד לשימוש הציבור ואינו מיועד למגורים, ובכלל זה כל אחד מהמפורטים להלן, וכן דיור מוגן לקשישים ומעון כהגדרתו בחוק הפיקוח על מעונות, התשכ"ה-1965⁴, למעט משפחה אומנת שאושרה בידי מי ששר הרווחה והשירותים החברתיים הסמיכו לכך:

(1) כל בית ספר וכל מוסד לימודים שבו לומדים באופן שיטתי יותר מעשרה תלמידים;

(2) מקום המשמש את הציבור בפעילויות חינוך, תרבות, דת, ספורט, העשרה ופנאי, ובכלל זה תאטרון, בית קולנוע, אולם כנסים, בריכת שחיה, מועדון, מרכז קהילתי, ספרייה, אולם שמחות, גן אירועים, מסעדה, פארק וגן ציבורי;

(3) בית מלון כהגדרתו בחוק שירותי תיירות, התשל"ו-1976⁵;

(4) מוסד רפואי כהגדרתו בחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996⁶;

(5) מקום מסחר הפתוח לקהל הרחב, ובכלל זה קניון ושוק;

"סוקר אסבסט" – מי שבידו רישיון סוקר אסבסט;

"סיבי אסבסט" – סיבים של אסבסט שאורכם עולה על 5 מיקרון, שקוטרם קטן מ-3 מיקרון ושהיחס בין אורכם לקוטרם גדול מ-3;

"עבודת אסבסט" – עבודה המתבצעת באסבסט, לרבות, תיקון, פירוק, הסרה, הריסה, פינוי, חיתוך, סילוק מפגע, שינוע, הטמנה, כיסוי, חפירה או קידוח בקרקע שהוטמן בה אסבסט, ולמעט צביעה של אסבסט צמנט;

"עוסק באסבסט" – קבלן אסבסט, מפקח אסבסט פריך, דוגם אסבסט, מעבדה דוגמת, מעבדת אנליזה וסוקר אסבסט;

"פסולת אסבסט" – לרבות אסבסט שפורק, נפגע או נשבר וכן אסבסט שאינו בשימוש;

ד ב ר י ה ס ב ר

להגדרה "עבודת אסבסט" – בדומה להגדרה הקיימת כיום בתקנות אבק מויק, מוצע להגדיר את המונח "עבודת אסבסט", כך שיכלול כל פעולה המתבצעת באסבסט, למעט צביעה של אסבסט צמנט. זאת לאור העובדה שכל עבודה באסבסט – למעט צביעה כאמור – עלולה לגרום לשחרור של סיבי אסבסט, ולפיכך טעונה אישור מראש ופיקוח (ר' בהרחבה דברי ההסבר לפרק ו', שעניינו "ביצוע עבודות אסבסט").

להגדרה "פסולת אסבסט" – מוצע להגדיר פסולת אסבסט על דרך ההרחבה, ולהסדיר במסגרת החוק המוצע את אופן הטיפול בפסולת אסבסט לרבות הטמנתה. כפי שיפורט בדברי ההסבר לפרק ג' המוצע, אחת ממטרות החוק המוצע היא לצמצם את השימוש באסבסט בישראל כך שיותר רק המשך שימוש קיים באסבסט צמנט הנמצא במצב תקין.

לפסקה (3) להגדרה – כפי שהוסבר לעיל, אסבסט פריך הוא אסבסט במצב שבו סיבים עלולים להשתחרר באופן ספונטני או בקלות רבה, עקב מגע ידני. לפיכך, כל מצב שבו אסבסט פריך חשוף לאוויר מהווה מפגע, לפי ההגדרה המוצעת.

לפסקה (4) להגדרה – מוצע לקבוע כי כל מצב שבו פסולת אסבסט חשופה לאוויר ייחשב מפגע. פסולת אסבסט המטופלת בהתאם להנחיות המקצועיות צריכה להיות עטופה ולהיטמן באתר פסולת, ואינה אמורה להיות חשופה לאוויר. משהפך האסבסט לפסולת, קיימת סבירות גבוהה לשחרור סיבי האסבסט ממנו, שכן המוצר שהאסבסט היה חלק ממנו נפגע, ואינו כולא עוד את סיבי האסבסט, ובהעדר טיפול ותחזוקה צפוי מצבו להוסיף ולהידרדר במהירות (ר' גם דברי ההסבר להגדרה "פסולת אסבסט").

⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 48.

⁵ ס"ח התשל"ו, עמ' 228.

⁶ ס"ח התשנ"ו, עמ' 327.

"פקח" – פקח שהוסמך לפי סעיף 36;
 "צו מינהלי לעניין אסבסט" – צו שניתן לפי סעיף 39;
 "קבלן אסבסט" – קבלן אסבסט צמנט או קבלן אסבסט פריך;
 "קבלן אסבסט פריך" – מי שבידו רישיון קבלן אסבסט פריך;
 "קבלן אסבסט צמנט" – מי שבידו רישיון קבלן אסבסט צמנט;
 "הקרו לשמירת הניקיון" – הקרו שהוקמה לפי סעיף 10 לחוק שמירת הניקיון;
 "רישיון דוגם אסבסט" – רישיון לנטילת דגימות אוויר, שניתן לפי סעיף 17(ב);
 "רישיון מפקח אסבסט פריך" – רישיון לפיקוח על ביצוע עבודות אסבסט פריך, שניתן לפי סעיף 15;
 "רישיון סוקר אסבסט" – רישיון שניתן לפי סעיף 18;
 "רישיון קבלן אסבסט פריך" – רישיון לביצוע עבודות אסבסט באסבסט פריך או באסבסט צמנט, שניתן לפי סעיף 13;
 "רישיון קבלן אסבסט צמנט" – רישיון לביצוע עבודות אסבסט באסבסט צמנט, שניתן לפי סעיף 13;
 "השר" – השר להגנת הסביבה.

פרק ג': הגבלת השימוש באסבסט

3. לא ייצר אדם, לא ייבא, לא ימכור, לא ימסור לאחר, ולא יעשה כל עבודה או שימוש באסבסט אחת, באסבסט, ובכלל זה בפסולת אסבסט, למטע עבודות אסבסט הנדרשות לצורך סילוק אסבסט והטמנה של פסולת אסבסט.

ד ב ר י ה ס ב ר

איסור השימוש באסבסט קיימת בעולם זה למעלה מעשר שנים, וכוללת כיום, בין השאר, את הקהילייה האירופית, אוסטרליה ויפן. עוד יצוין כי כבר ב-1986 המליץ ארגון הבריאות העולמי (WHO) על החלפת אסבסט במוצרים שאינם מכילי אסבסט.

בהתאם לתקנות אבק מזיק, ולהנחיות הוועדה הטכנית לאבק מזיק שהוקמה לפיהן (להלן – הוועדה הטכנית) נאסר בפועל שימוש חדש באסבסט כבר לפני כעשר שנים. כמו כן, בשנת 1997 חדל לפעול מפעל איתנית בנהריה, אשר ייצר מוצרי אסבסט, ושהיה המקור העיקרי למוצרי אסבסט בישראל. יצוין כי ביוזמת המשרד להגנת הסביבה תוקנו בשנת 2006 תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות). התש"ל-1970, כך שנאסרה כל בנייה חדשה באסבסט. האיסור הגורף על שימוש חדש באסבסט, בסעיף 3 המוצע, מעגן את המצב הקיים באופן ברור.

לפיכך אין הצדקה להמשך חשיפה של הציבור לאסבסט אם אינו בשימוש כלל, ועל כן מוצע כי ההגדרה פסולת אסבסט תכלול גם מצבים שבהם קיים מלאי של אסבסט שאינו בשימוש. כמו כן, לאחר שאסבסט פורק, נפגע או נשבר, יש לראותו כפסולת ולנהוג בו בהתאם להוראות החוק המוצע.

להגדרות "רישיון דוגם אסבסט", "רישיון מפקח אסבסט פריך", "רישיון סוקר אסבסט", "רישיון קבלן אסבסט פריך", "רישיון קבלן אסבסט צמנט" – מוצע להגדיר את הרישיונות שיינתנו בהתאם להוראות פרק ה' המוצע.

סעיף 3 מוצע לאסור על שימוש באסבסט בישראל ובכלל זה לאסור עשיית כל פעולה באסבסט לרבות ייצור, ייבוא, מכירה או מסירה לאחר של אסבסט, לרבות מסירה של אסבסט בלא תמורה. עוד מוצע לאסור כל עבודה באסבסט אלא אם כן היא עבודה הנדרשת לצורך הפסקת השימוש באסבסט, פירוק או הטמנתו. יודגש כי מגמה של

4. המשך שימוש קיים באסבסט
על אף הוראות סעיף 3, אסבסט שנעשה בו שימוש ערב יום התחילה, ניתן להמשיך ולעשות בו את אותו שימוש (להלן – שימוש קיים) וכן לבצע בו עבודת אסבסט שניתן לגביה אישור לפי פרק ו', הכל בכפוף להוראות לפי חוק זה; ואולם אם היה האסבסט הקיים אסבסט פריך, יוסר האסבסט ויופסק השימוש בו, במהלך התקופה הקבועה בפרק זה, ובהתאם להוראות לפי חוק זה.

5. שימוש קיים באסבסט פריך במפעל תעשייה
(א) בעל מפעל תעשייה שבמיתקן תעשייתי של מפעלו קיים בידוד תרמי שהותקן עד שנת 1990, יערוך, באמצעות מפקח אסבסט פריך, בתוך שנה מיום התחילה, בדיקה לאיתור ולמיפוי של כל שימוש קיים באסבסט פריך שנעשה לצורך בידוד תרמי כאמור, אלא אם כן ידוע לו כי הבידוד התרמי אינו מכיל אסבסט פריך.

(ב) נמצא אסבסט פריך בבדיקה לפי סעיף קטן (א), ידווח על כך בעל המפעל, לאלתה, למנהל, יערוך רישום הכולל את מיקום האסבסט, הערכת כמותו ומצבו, יסמן את המיתקנים התעשייתיים הכוללים אסבסט, ויעדכן, מעת לעת, את הרישום והסימון כאמור; המנהל רשאי לתת לבעל מפעל תעשייה הוראות לביצוע סעיף קטן זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

אסבסט פריך שנעשה בו שימוש לצורך בידוד תרמי הוא אסבסט המצוי בריכוזים גבוהים, אשר נפגע באופן תדיר על ידי בלייה והתיישנות. תהליכים להסרת אסבסט פריך מתקיימים ממילא בתעשייה בישראל, ומטרת הסעיף המוצע לאתר את כל המיתקנים התעשייתיים שבהם נעשה שימוש באסבסט פריך, לסמנם, ולקבוע תקופה מרבית לסיים תהליך ההסרה וההטמנה של האסבסט – עד עשר שנים מיום התחילה.

לסעיף קטן (א)

מוצע להטיל חובה לבצע איתור ומיפוי של כל שימוש קיים באסבסט פריך אשר הותקן כבידוד תרמי במיתקן תעשייתי, בתוך שנה מיום התחילה. חובה זו תחול על כל בעל מפעל תעשייה שבמיתקן תעשייתי של מפעלו מצוי בידוד תרמי שהותקן עד תום שנת 1990, אלא אם כן ידוע לו בוודאות כי אין מדובר באסבסט פריך. לעניין זה נקבעה שנת 1990 כשנה הקובעת שכן על פי הערכות שנמסרו למשרד להגנת הסביבה, קיימת סבירות שעד לשנה זו הותקן בידוד תרמי עשוי אסבסט פריך במיתקני תעשייה בישראל. את המיפוי יש לבצע באמצעות מפקח אסבסט פריך, שניתן לו רישיון לפי הוראות סעיף 15 המוצע, שכן נדרשת מומחיות מיוחדת וניסיון כמפקח אסבסט פריך, כדי לאתר בידוד תרמי עשוי אסבסט פריך במיתקני תעשייה. מופע זה הוא בעל מאפיינים ייחודיים ואין די בהכשרה של סוקר אסבסט לפי סעיף 18 המוצע, כדי לזהותו. לעניין זה יצוין, כי מפעלי תעשייה גדולים בישראל מחזיקים, ככל הידוע, כבר היום, במיפוי של אסבסט פריך הנדרש לפי הסעיף הקטן המוצע, ולפיכך אין בחובה האמורה משום הטלת נטל משמעותי עליהם.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי אם נמצא אסבסט פריך המשמש כבידוד תרמי במיתקן תעשייתי, תחול על בעל המפעל חובה לדווח על כך למנהל רישוי אסבסט במשרד להגנת הסביבה (להלן – המנהל), זאת, בין השאר, כדי לאפשר למנהל לתת לבעל המפעל הוראות לביצוע הסעיף המוצע, במידת הצורך, ולפקח על ביצועו. כמו כן, בעל המפעל יהיה חייב לבצע סימון של המיתקנים המכילים אסבסט פריך, וכן רישום מפורט של הממצאים הנוגעים למיקום האסבסט, כמותו ומצבו, זאת

סעיף 4 מוצע להחריג את האיסור הגורף על שימוש באסבסט הקבוע בסעיף 3, ולקבוע כי ניתן להמשיך ולהשתמש באסבסט באותו שימוש שנעשה בו ערב תחילתו של החוק המוצע (להלן – שימוש קיים) וכן לבצע בו עבודת אסבסט שאושרה לפי החוק המוצע, זאת כל עוד האסבסט נמצא במצב תקין שאינו יוצר סכנה של מפגע אסבסט. הוראה זו מכוונת בעיקר לשימוש באסבסט צמנט, שכן כפי שצוין לעיל כל עוד אסבסט צמנט נמצא במצב שלם ותקין, סיבי האסבסט כלואים בו ואינם מהווים סכנה. לעניין זה יובהר כי החריג האמור לא יחול לגבי אסבסט צמנט שלא נעשה בו שימוש קיים ערב יום התחילה (למשל אסבסט צמנט המצוי במלאי), וזאת גם אם האסבסט במצב תקין.

לעניין אסבסט פריך, לאור הסיכון הכרוך בו, מוצע לקבוע הוראות המחייבות את הפסקת השימוש בו, באופן הדרגתי, עד להסרתו ולהטמנתו בתוך תקופה שאינה עולה על עשר שנים מיום התחילה (ר' לעניין זה בהרחבה דברי הסבר לסעיפים 5 עד 7). תקופות הזמן המוצעות בסעיפים 5 עד 7 להצעת החוק נקבעו בהתחשב בשיקולים שונים ובהם היקף השימוש הידוע כיום באסבסט פריך, היקף האוכלוסייה העלולה להיות חשופה לאסבסט, תקופת ההתארגנות הנחוצה לצורך הסרת האסבסט והעלויות הכרוכות בביצוע עבודות ההסרה וההטמנה.

סעיף 5 אסבסט הוא חומר בעל תכונות בידוד ייחודיות, שאינו נשרף, ולפיכך שימש כחומר בידוד תרמי בתעשייה ברחבי העולם, במיתקנים כמו דוודים וצנרת, בתהליכים שבהם נוצר חום רב. כאמור לעיל, לצד ההיתר להמשיך שימוש קיים באסבסט, לפי הוראות סעיף 4, מוצע לקבוע בסעיף 5, הוראות שיביאו באופן הדרגתי, במהלך תקופה של עשר שנים מיום תחילתו של החוק המוצע (להלן – יום התחילה), להפסקת השימוש באסבסט פריך לצורך בידוד תרמי במיתקני תעשייה, להסרתו ולהטמנתו. לעניין זה מוצע להגדיר "מיתקן תעשייתי" בסעיף 2, ככולל גם מיתקנים שאינם פעילים וכן מיתקנים וצנרת המצויים מחוץ לתחומי המפעל, זאת כדי להביא להסרה ולהטמנה של כל אסבסט פריך המשמש או ששימש בעבר לבידוד כאמור, נוכח הסכנות הטמונות בחשיפה לאסבסט מסוג זה.

(ג) נעשה במיתקן תעשייתי שימוש קיים באסבסט פריך, לצורך בידוד תרמי כאמור בסעיף קטן (א), והאסבסט הפריך חשוף לאוויר, יאטום בעל מפעל התעשייה את החיץ שבין האסבסט לאוויר, באופן מידי ובהתאם להוראות לפי חוק זה, או יפסיק את השימוש במיתקן ויסגור אותו, באופן שימנע כל אפשרות לשחרור סיבי אסבסט לאוויר; המנהל רשאי לתת לבעל מפעל תעשייה הוראות לביצוע סעיף קטן זה.

(ד) בעל מפעל תעשייה יפסיק שימוש קיים באסבסט פריך לצורך בידוד תרמי, כאמור בסעיף קטן (א), ויפעל להסרתו ולהטמנתו בהתאם להוראות לפי חוק זה, בתוך עשר שנים מיום התחילה.

(ה) נמצא מיתקן תעשייתי מחוץ לשטח מפעל התעשייה, רשאי בעל המפעל וכל מי שפועל מטעמו להיכנס למקרקעין שבהם נמצא המיתקן, לצורך ביצוע חובותיו לפי סעיף זה; על כניסה למקרקעין כאמור יחולו הוראות סעיף 50 לחוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002⁷, בשינויים המחויבים.

6. (א) בעל מקום ציבורי מקורה, שנבנה עד שנת 1984 ושקיים בו בידוד אקוסטי מותו, יערוך, באמצעות סוקר, בתוך שלוש שנים מיום התחילה, בדיקה לאיתור ולמיפוי של כל שימוש קיים באסבסט פריך שנעשה לצורך בידוד אקוסטי כאמור, אלא אם כן ידוע לו כי הבידוד האקוסטי אינו מכיל אסבסט פריך.

שימוש קיים
באסבסט פריך
במבנה ציבורי

ד ב ר י ה ס ב ר

אקוסטי במבנים שבהם ישנה חשיבות רבה להפחתת רעש. האסבסט הפריך הותו על קירות ותקרות במבני ציבור שונים, עד שהדבר נאסר בשנת 1984, בתקנות אבק מזיק. במצב זה, סיבי האסבסט הפריך אינם כלואים בתערובת קשיחה, ועלולים להשתחרר בכל מגע קל, וכן במצבים של רעידות חזקות במבנה. עם זאת יש לציין כי שימוש מסוג זה, בישראל, אינו נרחב, לעומת מקומות אחרים בעולם, זאת בשל העלות הגבוהה של התות האסבסט על מבנים.

בעבר, אישרה הוועדה הטכנית, בכמה מקרים, התקנה של חיץ אטום כתקרת ביניים בין האסבסט הפריך ובין חלל המבנה. בשנים האחרונות נמצא כי התקנת החיץ האטום אינה מונעת את החשיפה לסיבי אסבסט באופן ראוי. זאת בעיקר משום שפגיעות בחיץ עלולות לקרות בתדירות גבוהה עם כל תקלה טכנית במערכת החשמל והמים במבנה, ובשל בעיות תחזוקה. כמו כן, התקנת החיץ מחייבת פעולות יקרות של תחזוקה, מעקב, ביצוע מדידות ועוד. מעבר לכך, התקנת חיץ אינה מהווה פתרון לצמימות. לפיכך התגבשה מדיניות המופעלת זה כמה שנים, ולפיה בכל מקרה שבו מתגלה אסבסט פריך חשוף בבידוד אקוסטי במבני ציבור – יש להסירו. לעתים הדבר כרוך בהשבתה זמנית של המבנה או חלק ממנו.

הסעיף המוצע מעגן את המדיניות המופעלת כיום על ידי המשרד להגנת הסביבה מכוח חקיקה סביבתית (למשל פקודת בריאות העם וחוק למניעת מפגעים), בהוראה כללית מחייבת. מטרת הסעיף המוצע לאתר את כל מבני הציבור שבהם נעשה שימוש באסבסט פריך לצורך בידוד אקוסטי, ולקבוע תקופה מרבית לסיום תהליך ההסרה וההטמנה של האסבסט – עד עשר שנים מיום התחילה.

לסעיף קטן (א)

מוצע להטיל חובה לבצע איתור ומיפוי של כל שימוש קיים באסבסט פריך אשר הותקן בבידוד אקוסטי במקום

כדי להבטיח שפעולות התחזוקה באסבסט יבוצעו כנדרש, וכי מפגעי אסבסט יתגלו ויטופלו באופן מידי. בנוסף, מהווה הסימון והרישום אמצעי בקרה לגורמי הפיקוח.

לסעיף קטן (ג)

אסבסט פריך המשמש לצורך בידוד תרמי במיתקני תעשייה עלול להיחשף לאוויר עקב פגיעה בחיץ העוטף את הבידוד ומונע את פיזורו. על פי המוצע, במקרה שבו נפגע החיץ כאמור, על בעל המפעל לפעול באופן מידי כדי לתקנו. אם בוחר בעל המפעל להימנע מתיקון החיץ, עליו להשבית את המיתקן ולסגור אותו באופן שימנע שחרור של האסבסט הפריך לאוויר, וזאת עד שיוסר האסבסט ויוטמן לפי הוראות סעיף קטן (ד) המוצע.

לסעיף קטן (ד)

כאמור, מוצע לקבוע כי בעל מפעל תעשייה יהיה חייב להסיר את האסבסט ממיתקן תעשייה שלו בתוך עשר שנים מיום התחילה. לעניין זה יודגש כי פעולת ההסרה של האסבסט מהווה עבודת אסבסט כהגדרתה בסעיף 2 המוצע, ועל כן יידרש בעל המפעל להגיש בקשה לאישור העבודה בהתאם להוראות פרק ו' המוצע.

לסעיף קטן (ה)

כאמור לעיל כוללת ההגדרה "מיתקן תעשייתי" שבסעיף 2 להצעת החוק, גם מיתקן או צנרת הולכה של מפעל תעשייה המצויים מחוץ לשטח המפעל, ולפיכך החובות לפי סעיף 5 המוצע חלות גם לגבי מיתקנים אלה. מוצע על כן להתיר לבעל מפעל תעשייה את הכניסה למקרקעין שבהם נמצא המיתקן, זאת באמצעות הפניה להוראות סעיף 50 לחוק משק הגז הטבעי, התשס"ב-2002, הקובע הסדר דומה.

סעיף 6 כאמור לעיל, אסבסט הוא חומר בעל תכונות בידוד ייחודיות, וככזה שימש גם לצורך בידוד

⁷ ס"ח התשס"ב, עמ' 55.

(ב) נמצא אסבסט פריך בבדיקה לפי סעיף קטן (א), ידווח על כך בעל המקום הציבורי, לאלתה, למנהל, יערוך רישום הכולל את מיקום האסבסט, הערכת כמותו ומצבו, ויעדכן, מעת לעת, את הרישום כאמור; המנהל רשאי לתת לבעל מקום ציבורי הוראות לביצוע סעיף קטן זה.

(ג) נעשה במקום ציבורי שימוש קיים באסבסט פריך, לצורך בידוד אקוסטי כאמור בסעיף קטן (א), וקיים חיץ אטום בין האסבסט הפריך לבין חלל המקום הציבורי, יפעל בעל המקום הציבורי כמפורט להלן, ורשאי המנהל לתת לבעל המקום הציבורי הוראות לעניין זה –

(1) בעל המקום הציבורי ידאג לתחזוקת החיץ באופן שימנע כל אפשרות לשחרור סיבי אסבסט לחלל המקום הציבורי, יבצע מעקב שוטף אחר תקינות החיץ, וכן פעולות הדרכה, שילוט, ניטור ודיווח ופעולות אחרות הדרושות לצורך מניעת מפגע אסבסט וטיפול בו, הכל כפי שיוורה לו המנהל;

(2) בעל המקום הציבורי יפעל להסרתו ולהטמנתו של האסבסט הפריך בהתאם להוראות לפי חוק זה, בתוך עשר שנים מיום התחילה.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ג)(2), רשאי המנהל, בהסכמת הוועדה, לתת לבעל מקום ציבורי אישור להמשיך את השימוש במקום הציבורי, בלי שיסיר את האסבסט הפריך, לתקופה שיקבע, ולהתנות את האישור בתנאים, בהתקיים התנאים המפורטים להלן, ובלבד שבעל המקום הציבורי הגיש למנהל בקשה מנומקת לכך, בכתב, בתוך 90 ימים מהמועד שבו נתגלה אסבסט פריך במקום הציבורי:

(1) בעל המקום הציבורי הוכיח, להנחת דעתו של המנהל, כי הוא מקיים אחר ההוראות לפי סעיף קטן (ג)(1);

(2) המנהל שוכנע כי קיומו של האסבסט הפריך במקום הציבורי אינו מהווה סיכון לציבור הרחב, כי במקום הציבורי לא מתקיימות פעילויות העלולות להביא לשחרור סיבי אסבסט, וכי בנסיבות העניין ייגרם לבעל המקום הציבורי או לציבור נזק חמור אם לא יינתן אישור כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

הממצאים הנוגעים למיקום האסבסט, כמותו ומצבו, וזאת כדי להבטיח שפעולות תחזוקה באסבסט יבוצעו כנדרש, וכי מפגעי אסבסט יתגלו ויטופלו באופן מיידי. בנוסף, מהווה הרישום אמצעי בקרה לגורמי הפיקוח .

לסעיפים קטנים (ג) ו-(ד)

מוצע לקבוע כי במקרה שבו הותקן חיץ אטום במבנה ציבורי בין האסבסט הפריך לבין חלל המבנה, יהא אחראי בעל המקום לתחזוקת החיץ, ולביצוע הפעולות הקבועות בסעיף המוצע, הנדרשות לצורך מניעת כל אפשרות לשחרור סיבי אסבסט באוויר, וזאת עד להסרתו ולהטמנתו של האסבסט בתוך עשר שנים מיום התחילה. עם זאת, מוצע לאפשר למנהל לאשר לבעל מקום ציבורי המבקש זאת את המשך השימוש באסבסט פריך לצורך בידוד אקוסטי, בנסיבות חריגות המצדיקות זאת, אם שוכנע כי המשך השימוש אינו מהווה סיכון לציבור הרחב. חריג מצומצם זה בא לאזן ולאפשר התחשבות באינטרסים ציבוריים חשובים אחרים. דוגמה אפשרית למצב כזה יכולה להיות ספרייה המשמשת ציבור מצומצם, שאין ביכולתה לממן את הסרת האסבסט, אך היא מחזיקה באוסף בעל ערך תרבותי ניכר.

ציבורי מקורה, בתוך שלוש שנים מיום התחילה. חובה זו תחול על כל בעל מקום ציבורי שבו מצוי בידוד אקוסטי שהותקן עד תום שנת 1984 (השנה שבה נאסר השימוש האמור במסגרת תקנות אבק מוזיק). אלא אם כן ידוע לו בוודאות כי אין מדובר באסבסט פריך. את המיפוי יש לבצע באמצעות סוקר אסבסט, שניתן לו רישיון לפי הוראת סעיף 18 המוצע. לעניין זה יובהר כי "בעל" של מקום ציבורי, מוגדר בסעיף 2 להצעת החוק ככולל בעלים או חוכר לדורות, וכן מי שזכאי להירשם ככזה בפנקסי המקרקעין, ואולם אם היו המקרקעין מקרקעי ישראל, תחול החובה רק על החוכר לדורות או על הזכאי להירשם כחוכר לדורות (לעניין זה ר' דברי הסבר להגדרה "בעל" או "בעלים", של מקרקעין, שבסעיף 2 המוצע).

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע, בדומה לקבוע בסעיף (ב)5 המוצע, כי אם נמצא אסבסט פריך המשמש כבידוד אקוסטי במקום ציבורי מקורה, תחול על בעל המקום חובה לדווח על כך למנהל. זאת, בין השאר, כדי לאפשר למנהל לתת לבעל המפעל הוראות לביצוע הסעיף המוצע במידת הצורך, ולפקח על ביצועו. כמו כן, חייב בעל המקום לבצע רישום מפורט של

(ה) נעשה במקום ציבורי שימוש קיים באסבסט פריך לצורך בידוד אקוסטי, כאמור בסעיף קטן (א), ולא קיים חיץ אטום בין האסבסט הפריך לבין חלל המקום הציבורי, יפעל בעל המקום הציבורי כמפורט להלן, ורשאי המנהל לתת לבעל המקום הציבורי הוראות לעניין זה:

(1) בעל המקום הציבורי יסגור, לאלתר, את האזור שבו מצוי האסבסט הפריך, באופן שימנע כל אפשרות לשחרור סיבי אסבסט מחוץ לאותו אזור, וימנע כניסת אנשים לתוכו עד להסרת האסבסט הפריך; המנהל, בהסכמת הוועדה המקצועית, רשאי לדחות את מועד הסגירה לפי פסקה זו, לתקופה שלא תעלה על שנה, אם מצא כי בנסיבות העניין קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים זאת, ורשאי הוא להתנות את דחיית המועד בתנאים, ובלבד שבעל המקום הציבורי הגיש למנהל בקשה מנומקת, בכתב, לדחייה כאמור, בתוך 30 ימים מהמועד שבו נתגלה אסבסט פריך במקום הציבורי;

(2) בעל המקום הציבורי יפעל להסרתו ולהטמנתו של האסבסט הפריך בהתאם להוראות לפי חוק זה, בתוך עשר שנים מיום התחילה.

7. (א) צבא הגנה לישראל יפסיק שימוש קיים באסבסט פריך המותקן בציוד ובכלי רכב שבשימושו ויפעל להסרתו ולהטמנתו בהתאם להוראות לפי חוק זה ולהוראות המנהל, בתוך שבע שנים מיום התחילה.

שימוש קיים
באסבסט פריך
בידי צבא הגנה
לישראל

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) רשאי צבא הגנה לישראל להמשיך שימוש קיים באסבסט פריך המותקן בציוד במעמד חירום לפי פקודות הצבא, וכן בכלי רכב שהוצא לגבי רישיון רכב צבאי לחירום לפי פקודות הצבא, ובלבד שיפעל לפי הוראות המנהל לעניין דיווח, ניטור, אחסנה, שילוט וסימון; לעניין זה, "פקודות הצבא" – כהגדרתן בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.⁸

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 7 הסעיף המוצע קובע הוראות לעניין שימוש קיים באסבסט פריך בידי צבא הגנה לישראל (להלן – צה"ל). בעבר נעשה בצה"ל שימוש נרחב בלוחות פיקל (שכינו "טלקים") ששימשו כלוחות נעימה, ואשר הכילו אסבסט פריך בריכוזים גבוהים. השימוש בלוחות אלה הופסק בשנים האחרונות. ואולם אסבסט פריך עדיין קיים בכלי רכב צבאיים, כרפידות בלמים, וכבידוד תרמי בציוד כגון גנרטורים ישנים. הסעיף המוצע מבחין בין כלי רכב וציוד המצויים בשימוש פעיל, לבין כלי רכב וציוד במעמד חירום. במקרה הראשון, מוצע לחייב את צה"ל להפסיק את השימוש באסבסט הפריך ולהביא להסרתו ולהטמנתו בהתאם להוראות החוק המוצע, בתוך שבע שנים מיום התחילה. במקרה השני, המדובר בכלי רכב וציוד המצויים באחסנה יבשה, המוצאים לשימוש לעתים רחוקות ומופעלים בהיקפים קטנים. על כן, הסרת האסבסט הפריך לגבי כלי רכב וציוד אלה אינה מחויבת בלוח זמנים. בשני המקרים, המנהל במשרד להגנת הסביבה יהיה מוסמך להורות לצה"ל בדבר אמצעים שיש לנקוט במהלך השימוש והאחסנה, כדי לצמצם את הסיכון לחשיפה לסיבי אסבסט. למותר לציין כי המנהל ישמע את טענות גורמי צה"ל לעניין ההוראות שיתן, כדי שלא לפגוע בכשירות המבצעית.

לעניין זה יודגש כי גם במקרה זה פעולת ההסרה של האסבסט מהווה עבודת אסבסט כהגדרתה בסעיף 2 המוצע, ועל כן יידרש בעל המקום הציבורי להגיש בקשה לאישור העבודה בהתאם להוראות פרק ו' המוצע.

לסעיף קטן (ה)

במקרה שבו לא קיים חיץ אטום במבנה ציבורי בין האסבסט הפריך לבין חלל המקום הציבורי, כך שהאסבסט הפריך חשוף לאוויר, וזאת בין שאין חיץ כלל או שהחיץ הקיים נפגם, על בעל המקום הציבורי להפסיק לאלתר את השימוש באותו חלק במבנה שבו מותקן האסבסט, עד להסרתו ולהטמנתו בתוך עשר שנים מיום התחילה, זאת בשל הסיכון המיידי הנובע מהחשיפה לאסבסט. עם זאת, מוצע לאפשר למנהל, מטעמים מיוחדים ולפי בקשה מאת בעל המקום הציבורי, לאפשר לבעל המקום להמשיך את השימוש במבנה לתקופה שאינה עולה על שנה, זאת כדי לאפשר לבעל המקום הציבורי לגייס את המשאבים הדרושים ולהתארגן לביצוע הסרת האסבסט, ובלבד שהמנהל סבר כי הפסקת הפעילות במקום הציבורי לתקופה של כמה חודשים תביא לפגיעה חמורה בפעילות המקום המשרת את הציבור.

⁸ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

8. (א) בעל מקום ציבורי שמוחקן בו אסבסט צמנט, יחזיק את האסבסט במצב תקין ויבצע פעולות תחזוקה כמפורט להלן:

- (1) יצבע את האסבסט בתוך חמש שנים מיום התחילה, וידאג לחידוש הצביעה מעת לעת;
 - (2) יבדוק ויזואלית, אחת לשנה, ואם האסבסט אינו צבוע – אחת לשלושה חודשים, את שלמות האסבסט ותקינותו לרבות העדר סדקים, שברים, והתפוררות;
 - (3) יערוך רישום של פעולות הצביעה כאמור בפסקה (1), של ממצאי הבדיקות כאמור בפסקה (2) ושל כל פעולה או אירוע שפגעו בשלמות האסבסט, ויציג את הרישום האמור במקום גלוי ובולט לעין במקום הציבורי.
- (ב) בעל מקום ציבורי כאמור בפסקה (1) להגדרה "מקום ציבורי", יערוך את הבדיקה לפי הוראות סעיף קטן (א)(2) באמצעות סוקר אסבסט.
- (ג) מצא בעל מקום ציבורי כי שלישי או יותר מכמות אסבסט צמנט המוחקן במקום הציבורי אינו במצב תקין, ידווח על כך לממונה בתוך 30 ימים, ויפעל בהתאם להוראותיו.
- (ד) החובות הקבועות בסעיף קטן (א)(2) ו-(3) ובסעיף קטן (ג) יחולו גם על מחזיק של מקום ציבורי.

פרק ד': מפגע אסבסט

9. לא יגרום אדם למפגע אסבסט.
10. יהיה לאדם יסוד סביר להניח כי גרם למפגע אסבסט או כי קיים מפגע אסבסט במקום שבבעלותו או בהחזקתו, ידווח על כך מיד לממונה או למי שהוא הסמיך לעניין זה, וינקוט אמצעים סבירים כדי להפסיק את הפעילות שגורמת למפגע.

ד ב ר י ה ס ב ר

אינו תקין, יש לדווח על כך לממונה האסבסט במשרד להגנת הסביבה (להלן – הממונה), ולקבל את הוראותיו לגבי הטיפול הנדרש במקום. יצוין כי תקינות האסבסט נבחנת על פי מספרם והיקפם של סימני שבירה, סדקים והתפוררות ביחס לכמות האסבסט הכוללת במבנה.

עוד מוצע לקבוע כי כאשר המקום הציבורי הוא מוסד לימודים, תבוצע הבדיקה על ידי סוקר אסבסט בעל רישיון לפי החוק, זאת כדי להבטיח את מקצועיות הבדיקה, כשהיא מתבצעת בהקשר של שימושים רגישים הכרוכים בחשיפה של ילדים לאסבסט. לעניין זה יצוין בחלק ניכר מהרשויות המקומיות בישראל, המוזיקות בחלק עיקרי של מוסדות הלימוד, מועסקים כבר היום עובדים שהוכשרו גם כסוקרי אסבסט.

סעיפים בשל ההיקף הגדול של שימוש באסבסט בישראל, **9 עד 11** קיים חשש להתרחשות של מפגעי אסבסט, כהגדרתם המוצעת בסעיף 2 (ר' דברי הסבר להגדרה האמורה). נוכח הסיכון הכרוך במפגעים אלה, מוצע לאסור גרימת מפגע אסבסט (סעיף 9 המוצע), לחייב מוצע על קיומו של מפגע כאמור (סעיף 10 המוצע), ולהסמיך את הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה לתת הוראות מחייבות לטיפול במפגע (סעיף 11 המוצע).

סעיף 10 המוצע מטיל חובת דיווח על כל אדם שיש לו יסוד סביר להניח כי גרם למפגע אסבסט או כי קיים מפגע אסבסט במקום שבבעלותו או בהחזקתו, זאת כדי

סעיף 8 כאמור לעיל, במקומות ציבוריים רבים מצוי אסבסט צמנט בשימוש. לעתים קרובות השימוש באסבסט צמנט גורם לרתיעה ולחרדה בקרב ציבור המשתמשים במקום הציבורי, לעתים שלא לצורך, שכן על פי המידע הקיים בעולם, כל עוד אסבסט צמנט מצוי במצב תקין, אין סיכון בשימוש בו. עם זאת, במקומות המשמשים את הקהל הרחב, מוטלת אחריות על בעלי מקומות ציבוריים לפעול לתחזוקת האסבסט.

מוצע לחייב בעל מקום ציבורי, כהגדרתו בסעיף 2 המוצע, לצבוע אסבסט צמנט בתוך חמש שנים מיום התחילה, פעולה המומלצת בכל העולם כאמצעי המונע שחרור סיבי אסבסט עקב בליה. כמו כן, מוצע להטיל חובה על בעל מקום ציבורי ועל המחזיק של מקום ציבורי לבצע בדיקות ויזואליות פשוטות בתדירות קבועה, כדי לעקוב אחר מצב האסבסט ולוודא את תקינותו. כמו כן, על בעל המקום הציבורי לערוך רישום של פעולות התחזוקה ולפרסמו במקום גלוי, לידיעת ציבור המשתמשים. עמדת הגורמים המקצועיים במשרד להגנת הסביבה היא כי ברוב המקרים הפרסום והרישום פועלים להפחתת החרדה הבלתי מוצדקת בקרב הציבור, וכן משמשים כאמצעי בקרה על הבעלים והמחזיק.

כמו כן, מוצע לעגן את הנחיות הוועדה הטכנית בשנים האחרונות, המבוססות על ניסיון יודע מצטבר, שלפיהן כל אימת ששליש מכמות אסבסט צמנט המצוי בשימוש יחיד

11. (א) קיבל הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה דיווח על מפגע אסבסט, רשאי הוא להורות לבעלים או למחזיק של המקום שבו קיים המפגע, להגיש באופן מידי בקשה לאישור עבודת אסבסט לפי הוראות סעיף 25, לצורך סילוק המפגע, ורשאי הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה להורות למי שגרם למפגע או לבעלים או למחזיק כאמור, לפי העניין, על האמצעים שעליו לנקוט באופן מידי עד לקבלת אישור כאמור, במטרה לצמצם את מידת הסיכון לציבור ולסביבה, ובכלל זה –

(1) לנקוט אמצעים הדרושים כדי למנוע יצירת אבק הנראה לעין;

(2) למנוע כניסה של בני אדם לאזור המפגע, למעט מי שכניסתו נדרשת לצורכי פיקוח, הצלה או טיפול במפגע, ובכלל זה – להפסיק כל פעילות המתקיימת באזור המפגע;

(3) למנוע הוצאת כל חפץ, מיתקן או ציוד מאזור המפגע.

(ב) הוראות הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה, לפי סעיף קטן (א), יכול שיינתנו בכתב או בעל פה; השר, בהתייעצות עם שר המשפטים, יקבע בתקנות את דרכי מסירת ההוראות כאמור, ורשאי הוא לקבוע חוקות לעניין קבלת ההוראות בידי מי שאליו נמענו.

(ג) הממונה, ביוזמתו או לבקשת מי שרואה את עצמו נפגע מהוראות שניתנו לפי סעיף קטן (א), רשאי לשנות את ההוראות האמורות או לבטלן.

(ד) הרואה את עצמו נפגע מהחלטת הממונה לפי סעיף קטן (ג), רשאי להגיש בקשה לביטולה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 40, בשינויים המחוייבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

הטיפול במפגע מחייב, על פי רוב, ביצוע עבודת אסבסט לצורך סילוק האסבסט וניקוי אזור המפגע. לפיכך מוצע כי הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה יהיה רשאי לדרוש מהמחזיק ומהבעלים באזור המפגע להגיש בקשה לאישור עבודת אסבסט, זאת נוסף על נקיטת פעולות חיוניות מיידיות כמפורט לעיל.

יודגש כי על פי החוק למניעת מפגעים, מפגע אסבסט מהווה מפגע של זיהום אוויר חזק ובלתי סביר בחומר מסוכן, ועל כן מוסמכים עובדי המשרד להגנת הסביבה להורות על ביצוע פעולות אלה גם לפי החוק האמור.

נוכח החשיבות, כאמור לעיל, בביצוע פעולות מיידיות לשם צמצום המפגע, מוצע לקבוע, בסעיף 11(ב), כי ההוראות לטיפול במפגע יכול שיינתנו בכתב או בעל פה, בהתאם לנסיבות המקרה, ולהסמיך את השר להגנת הסביבה (להלן – השר), בהתייעצות עם שר המשפטים, לקבוע בתקנות הוראות לעניין דרכי מסירת ההוראות לטיפול במפגע וחוקות לעניין קבלתן בידי מי שאליו נמענו.

סעיף 11(ג) ו-11(ד) מאפשר למי שקיבל את הוראות הממונה לפנות אליו בבקשה לשנות את ההוראות או לבטלן, ואם סירב הממונה לבקשת הפונה – רשאי הוא לפנות לבית המשפט בבקשה לביטול ההוראות. יובהר, כי לפי הוראות הסעיף המוצע וסעיף 40 שאליו הוא מפנה, אין בפנייה לבית המשפט כדי לעכב את ביצוע ההוראות.

לאפשר לממונה לתת לאותו אדם הוראות לטיפול במפגע. במקביל לחובת הדיווח כאמור, מחייב הסעיף המוצע נקיטת אמצעים סבירים הדרושים להפסקת הפעילות הגורמת למפגע. יצוין כי כיום מתקבלים למעלה מ-200 דיווחים בשנה על מפגעי אסבסט ב"מוקד הסביבה" – מוקד טלפוני המופעל על ידי המשרד להגנת הסביבה, זאת גם בהעדר חובת דיווח.

סעיף 11 המוצע מסמיך, בסעיף קטן (א) שבו, את הממונה או מי שהוא הסמיך לכך, לתת הוראות מחייבות לצורך טיפול במפגע, אם קיבל הודעה על קיום מפגע. יודגש כי לנקיטת פעולות מיידיות לשם צמצום המפגע, חשיבות עליונה, שכן סיבי האסבסט קלים ביותר, והם נישאים באוויר ומתפזרים למרחקים ארוכים. לפיכך, ככל שמתעכב הטיפול במפגע, כך קטנים הסיכויים למנוע חשיפה לאסבסט של ציבור רחב שאינו מודע לה.

הממונה או מי שהוא הסמיך לכך רשאי להורות, כחלק מהפעולות החיוניות והמיידיות הנדרשות לצורך מניעה וצמצום של פיזור סיבי אסבסט באוויר, על הרטבה של אזור המפגע במים, במטרה למנוע שחרור הסיבים, על מניעת כניסה של בני אדם לאזור המפגע, למעט גורמי ההצלה, שכן כניסתם מסכנת אותם ואף עלולה להגביר את פיזור האסבסט, או על מניעת הוצאתו של ציוד מאזור המפגע, שכן קיימת סבירות גבוהה לכך שהציוד הזדהם בסיבי אסבסט.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי מפגע כאמור בפסקה (3) להגדרה "מפגע אסבסט",
בנסיבות שבהן חלות הוראות סעיפים 5(ג), 6(ה), ו-7.

פרק ה': רישוי העוסקים באסבסט

12. חובת רישוי (א) לא יבצע אדם עבודת אסבסט באסבסט צמנט, אלא אם כן בידו רישיון קבלן אסבסט, ובכפוף לתנאי רישיונו ולהוראות לפי חוק זה.
- (ב) לא יבצע אדם עבודת אסבסט באסבסט פריך, אלא אם כן בידו רישיון קבלן אסבסט פריך, בכפוף לתנאי רישיונו ולהוראות לפי חוק זה, ובפיקוחו של מפקח אסבסט פריך.
- (ג) לא ייטול אדם דגימת אוויר אלא אם כן בידו רישיון דוגם אסבסט, ובכפוף לתנאי רישיונו ולהוראות לפי חוק זה.
- (ד) חובת הרישוי לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא תחול לעניין שינוע של אסבסט והטמנת פסולת אסבסט באתר פסולת, כאמור בסעיפים 29 ו-30.
13. תנאים למתן רישיון (א) המנהל רשאי לתת רישיון קבלן אסבסט למבקש רישיון כאמור, בהתקיים כל אלה:
קבלן אסבסט (1) המבקש הוא תושב ישראל או תאגיד הרשום בישראל;

ד ב ר י ה ס ב ר

האחרונות מלמד כי אין די בפיקוח של מפקח אסבסט צמנט כדי להבטיח את ביצועה התקין של עבודת אסבסט. כך, במרבית המקרים שבהם נגרם מפגע אסבסט עקב עבודת אסבסט צמנט שבוצעה באישור, לא היה הקבלן עצמו בעל האישור. הכשרת הקבלן המבצע עצמו הוכחה כגורם מרכזי המבטיח את ביצוע העבודה בהתאם להנחיות המקצועיות.

עוד מוצע לקבוע בסעיף 12(ב), בדומה למצב הקיים כיום בישראל ובמקומות נוספים בעולם, כי עבודת אסבסט פריך תבוצע על ידי שני בעלי מקצוע כשירים ובלתי תלויים – קבלן אסבסט פריך ומפקח אסבסט פריך (על חלוקת התפקידים בין שני בעלי מקצוע אלה ר' בהרחבה בדברי ההסבר לסעיף 27 המוצע).

בסעיף 12(ג) מוצע לקבוע כי נטילת דגימת אוויר של אסבסט תבוצע אך ורק על ידי דוגם אסבסט (ר' בהרחבה בדברי ההסבר לסעיף 17(ב) המוצע).

סעיפים התנאים המקצועיים הנדרשים לצורך קבלת רישיון קבלן אסבסט מבוססים על אמות מידה שקבעה הוועדה הטכנית, לפי תקנות אבק מזיק, לפני למעלה מעשר שנים.

התנאי הראשון הנדרש הוא רישום של המבקש בפנקס הרישום לעבודות הנדסה בנאיות לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969 (להלן – חוק רישום קבלנים). תנאי חיוני זה נועד להבטיח כי לקבלן, המבקש רישיון לפי החוק, ידע מינימלי החיוני לצורך ביצוע עבודות אסבסט, עבודות שהן בחלקן הגדול עבודות בנייה מסוגים שונים. הידע ההנדסי והטכני הנדרש מקבלני אסבסט כולל, על פי רוב, פירוק של קונסטרוקציה, וכן ידע בחשמלאות, תשתיות מים ועוד. דרישה זו מהווה מסגרת בסיסית של המבקשים בהיבטים מקצועיים אלה, מאחר שההכשרה הספציפית לעניין הטיפול באסבסט אינה כוללת הכשרה הנדסית דווקא. יצוין, כי מבחינת ההיקף הכספי של עבודות אסבסט צמנט, רישום זה בפנקס

סעיף קטן (ה) של סעיף 11 המוצע, מבהיר כי הוראות הסעיף האמור לא יחולו לעניין אסבסט פריך המשמש לצורך בידוד תרמי במיתקן תעשייתי, לעניין אסבסט פריך המשמש לצורך בידוד אקוסטי במקומות ציבוריים מקורים ולעניין אסבסט פריך המותקן בכלי רכב ובציוד של צה"ל, שכן לפי הוראות סעיפים 5, 6 ו-7 להצעת החוק חלות על שימושים אלה באסבסט הוראות מיוחדות, אשר במסגרתן ייקבעו גם נהלי הדיווח על מפגעים – למנהל או לממונה, לפי העניין – וכן נהלי התחזוקה והטיפול במפגעים.

סעיף 12 בשל הסיכון הכרוך באסבסט והחשש לפיזור סיבי אסבסט לאוויר כתוצאה מביצוע עבודת אסבסט, נדרשת הכשרה ייעודית ומומחיות לצורך ביצוע עבודה כאמור, וכן ציוד מתאים. במקומות רבים בעולם קיים מנגנון לרישוי העוסקים בביצוע עבודות אסבסט. בישראל, אימצה הוועדה הטכנית, בכמה שינויים, את מודל ההסמכה של הרשות הפדרלית להגנת הסביבה בארה"ב (EPA), בהתאמות לתנאי הארץ. במסגרת הוראות פרק ה' המוצע, מעוגנות הנחיות הוועדה הטכנית בדבר אישור קבלני אסבסט ומפקחי אסבסט, שניתנו לפי תקנות אבק מזיק, בכמה שינויים חיוניים.

עבודת אסבסט מוגדרת לעניין זה בסעיף 2 להצעת החוק (ר' דברי הסבר להגדרה האמורה). יובהר כי עבודת האסבסט שלגביה ניתן רישיון עיסוק (לפי פרק ה' המוצע) וכן אישור עבודה (לפי פרק ו' המוצע), היא רק עבודה המותרת לפי סעיפים 3 ו-4 להצעת החוק – כלומר, עבודה באסבסט שנעשה בו שימוש קיים (על פי רוב עבודה שמטרתה תחזוקה) (סעיף 4 המוצע), וכן סילוק או הטמנה של אסבסט גם אם המדובר באסבסט חדש שנעשה בו שימוש בניגוד להוראות החוק (סעיף 3 סיפה).

בסעיף 12(א) מוצע לקבוע כי עבודת אסבסט באסבסט צמנט תבוצע אך ורק בידי מי שבידו רישיון קבלן אסבסט צמנט. זאת, בשונה מהמצב הקיים כיום ולפיו רשאי לבצע עבודת אסבסט צמנט גם קבלן שאין בידו אישור לכך, אם הוא עובד בפיקוחו של מפקח אסבסט צמנט. ניסיון השנים

(2) המבקש רשום בפנקס הרישום לעבודות הנדסה בנאיות לפי חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969⁹ (בסעיף זה – חוק רישום קבלנים); לעניין זה, רשאי השר לקבוע כי רק מבקש הרשום בפנקס האמור בענף או בסיווג שקבע, ממלא אחר תנאי הרישום הנדרש לפי פסקה זו;

(3) במבקש מתקיימים התנאים הנדרשים מעובד אחראי לפי סעיף 14(ב)(1) או (2), לפי העניין, או שהוא מעסיק באופן קבוע, בשכר, עובד אחראי, כאמור באותו סעיף;

(4) מבקש הרישיון, ואם הוא תאגיד – גם מנהל התאגיד ובעל שליטה בו, לא הורשעו בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה, או נסיבותיה, אין הוא ראוי להיות קבלן אסבסט; לעניין זה, "שליטה" – כהגדרתה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968¹⁰.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א)(2), פטר שר הבינוי והשיכון קבלן מתחולת חוק רישום קבלנים, לפי הוראות סעיף 14 לחוק האמור, רשאי המנהל לתת לאותו קבלן רישיון קבלן אסבסט לגבי ביצוע עבודת אסבסט שבעניינה חל הפטור האמור, אף אם לא מתקיים בו התנאי הקבוע בסעיף קטן (א)(2).

(ג) המנהל, בהתייעצות עם הוועדה, רשאי לסרב לתת למבקש רישיון קבלן אסבסט, לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו, אף אם התקיימו לגביו התנאים שבסעיף קטן (א), אם מצא כי קיימות נסיבות אחרות שבשלהן אין הוא ראוי להיות בעל רישיון כאמור.

14. (א) על אף הוראות סעיף 12(א) ו-(ב), עובד של קבלן אסבסט רשאי לבצע עבודת אסבסט, במסגרת עבודתו אצל אותו קבלן, אף שאין בידו רישיון קבלן אסבסט.

עובדי קבלן אסבסט וחובת העסקה של עובד אחראי

ד ב ר י ה ס ב ר

וניין לבצע סימולציות לעבודות כאלה במסגרת קורס הכשרה. לעומת זאת עבודות אסבסט פריך – ובמיוחד עבודות להסרת בידוד – מאופיינות בשונות גבוהה ובריבוי משתנים מורכבים. לפיכך הדרך היחידה לקבלת הכשרה מספקת היא באמצעות רכישת ניסיון מעשי בביצוע עבודות אסבסט פריך. ניסיון זה יכול להירכש, לדוגמה, על ידי עבודה אצל קבלן או מפקח אסבסט פריך, וכן בביצוע עבודות בחו"ל.

כדי להיות כשיר כעובד אחראי של קבלן אסבסט פריך, נדרש המבקש להוכיח למנהל ולוועדה המקצועית כי הוא בעל ידע וניסיון מקצועיים מתאימים. כיום מוזמנים המבקשים לקבל אישור קבלן אסבסט פריך לתת-וועדה של הוועדה הטכנית, ומציגים לפניו את ניסיונם בתחום זה. מוצע לעגן נוהל זה בהוראות החוק המוצע.

עוד מוצע בסעיף 14(א), למען הסר ספק, לקבוע כי עובדים של קבלני אסבסט בעלי רישיון רשאים לבצע עבודות אסבסט במסגרת עבודתם אצל קבלנים אלה, וכי אינם נדרשים להחזיק ברישיון קבלן בעצמם כדי לבצע את העבודה. עם זאת יובהר כי קבלן אסבסט אינו רשאי להעביר את ביצוע עבודת האסבסט לקבלן משנה שאינו קבלן אסבסט בעל רישיון.

מחויב על פי רוב מכוח חוק רישום קבלנים, נוכח עלותן של עבודות האסבסט.

תנאי מרכזי נוסף למתן רישיון קבלן אסבסט הוא הדרישה כי המבקש יהיה בעל הכשרה ייעודית לביצוע עבודות אסבסט, או יעסיק באופן קבוע ובשכר עובד שיש לו הכשרה לכך. עובד זה, שייקרא "עובד אחראי" חייב להיות בעל ניסיון בביצוע עבודות בנייה, אך גם ובעיקר – לעבור קורס הכשרה ובחינות. כיום מתקיימים קורסי הכשרה בישראל על ידי המשרד להגנת הסביבה וגורמים נוספים, ובמסגרת זו הוכשרו כ-200 עובדים. עוד מוצע לקבוע, כמקובל בחקיקה שעניינה רישוי עוסקים, כי עברם הפלילי של המבקש ושל העובד האחראי יוכל להוות שיקול להימנעות ממתן רישיון, וכן מוצע להסמיך את המנהל, המופקד על מנגנון רישוי העוסקים, לשיקול שיקולים מקצועיים נוספים בדבר התאמתו של המבקש לקבלת הרישיון.

לעניין קבלני אסבסט פריך, קיימות דרישות נוספות מהעובד האחראי. יודגש כי קיים שוני מהותי בידע ובניסיון המעשי הנדרשים מקבלני אסבסט פריך לעומת קבלני אסבסט צמנט. עבודות אסבסט צמנט מתבצעות במרבית המקרים במתכונת קבועה בלא שינויים משמעותיים,

⁹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 218.

¹⁰ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), קבלן אסבסט יעסיק עובד אחראי, אחד לפחות, שמתקיימים בו התנאים המפורטים להלן, לפי העניין, אלא אם כן מתקיימים בקבלן האסבסט התנאים האמורים:

(1) לעניין עובד אחראי של קבלן אסבסט צמנט – מתקיימים בו כל אלה:

(א) הוא תושב ישראל;

(ב) הוא בעל ניסיון מעשי של שישה חודשים לפחות בביצוע עבודות בנייה;

(ג) הוא השתתף בקורס הכשרה שהכיר המנהל לעניין זה, ובסיומו עמד בהצלחה בבחינה שערך המנהל;

(ד) הוא לא הורשע בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה, או נסיבותיה אין הוא ראוי להיות עובד אחראי של קבלן אסבסט צמנט;

(2) לעניין עובד אחראי של קבלן אסבסט פריך – מתקיימים בו התנאים המפורטים בפסקה (1), וכן כל אלה:

(א) הוא הועסק כעובד אחראי של קבלן אסבסט צמנט או היה קבלן כאמור, במשך שנה לפחות, ובמסגרת עיסוקו כאמור ביצע עשר עבודות אסבסט צמנט, לפחות;

(ב) הוא הוכיח, להנחת דעתם של המנהל והוועדה, כי הוא בעל ניסיון וידע מקצועי בביצוע עבודות אסבסט פריך, המספיקים לצורך העסקתו כעובד אחראי של קבלן אסבסט פריך;

(ג) המנהל והוועדה לא מצאו את קיומן של נסיבות אחרות שבשלהן אין הוא ראוי להיות עובד אחראי של קבלן אסבסט פריך.

המנהל רשאי לתת רישיון מפקח אסבסט פריך למבקש רישיון כאמור, בהתקיים כל אלה: 15. תנאים למתן רישיון מפקח אסבסט פריך

(1) המבקש הוא בעל תואר בוגר בתחומי ההנדסה, מדעי הטבע, מדעי הסביבה או מדעי הרפואה, שניתן מאת מוסד מוכר כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958¹¹, או בעל תואר אקדמי מאת מוסד להשכלה גבוהה מחוץ לישראל שהמנהל הכיר בו כשווה ערך לתואר אקדמי כאמור;

(2) במבקש מתקיימים התנאים הנדרשים מעובד אחראי המועסק אצל קבלן אסבסט פריך, לפי סעיף 14(ב)(1)(א), (ג) ו-(ד) ו-(2)(ב) ו-(ג).

(א) המנהל, בהתייעצות עם הוועדה, רשאי לתת למעבדה רישיון לביצוע בדיקות מעבדה, בהתקיים התנאים המפורטים להלן, ורשאי הוא לתת רישיון כאמור לביצוע סוג מסוים של בדיקות מעבדה: 16. רישיון למעבדה אנליזה והכרה במעבדת חוץ

ד ב ר י ה ס ב ר

נפח וספיקה. מנגד, מפקח אסבסט פריך אינו נדרש לניסיון מעשי בעבודות בנייה, שכן הקבלן הוא שמנהל את ביצועה של עבודת האסבסט בפועל.

סעיפים
16 ו-17
הסעיפים המוצעים קובעים חובת רישוי למעבדה לאסבסט ולדוגם אסבסט, שכן נטילת דגימות של אסבסט ובדיקתן במעבדה הן חלק אינהרנטי של ביצוע עבודות אסבסט ושל הפיקוח

15 סעיף 15 בשל תפקידיהם השונים של קבלן אסבסט פריך ומפקח אסבסט פריך (כפי שמפורטים בדברי ההסבר לסעיף 27) קיימים הבדלים בתנאים למתן רישיון לכל אחד מבעלי המצוע כאמור. בעוד שקבלני אסבסט אינם נדרשים לעמוד בדרישות השכלה, נדרשת ממפקח אסבסט פריך השכלה אקדמית בתחומי ההנדסה, מדעי הטבע, מדעי הסביבה או הרפואה, שכן תפקידו מצריך רמה גבוהה של תכנון, לרבות ביצוע חישובים של

¹¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

- (1) המעבדה פועלת בישראל;
- (2) המעבדה מחזיקה במקום, באמצעים ובמכשור מתאימים לביצוע בדיקות מעבדה, כפי שקבע השר;
- (3) בעל המעבדה, מנהל המעבדה ואם המעבדה היא תאגיד – גם התאגיד, לא הורשעו בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין זה ראוי לתת למעבדה רישיון;
- (4) עובדי המעבדה שיבצעו את בדיקות המעבדה הם בעלי השכלה מקצועית, הכשרה וניסיון מתאימים לביצוע בדיקות מעבדה, כפי שקבע השר.
- (ב) המנהל רשאי להכיר במעבדה מחוץ לישראל לצורך ביצוע בדיקת מעבדה; אמות מידה להכרה במעבדה כאמור ייקבעו בידי השר.
17. (א) המנהל, בהתייעצות עם הוועדה, רשאי לתת למעבדה רישיון לשם נטילת דגימות אוויר, בהתקיים התנאים המפורטים להלן, ורשאי הוא לתת רישיון כאמור לנטילה של דגימות אוויר מסוג מסוים:
- (1) המעבדה פועלת בישראל;
- (2) המעבדה מחזיקה במקום, באמצעים ובמכשור מתאימים לנטילת דגימות אוויר, כפי שקבע השר;
- (3) בעל המעבדה, מנהל המעבדה ואם המעבדה היא תאגיד – גם התאגיד, לא הורשעו בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין זה ראוי לתת למעבדה רישיון;
- (4) עובדי המעבדה שייטלו את דגימות האוויר הם דוגמי אסבסט.
- (ב) המנהל, בהתייעצות עם הוועדה, רשאי לתת רישיון דוגם אסבסט, למבקש רישיון כאמור, בהתקיים כל אלה:
- (1) המבקש הוא תושב ישראל;

רישיון למעבדה
דוגמת ולדוגם
אסבסט

ד ב ר י ה ס ב ר

בסעיף 2 להצעת החוק, מוצע להגדיר "דוגם אסבסט" כמי שניתן לו רישיון מאת המנהל לנטילת דגימות אוויר. יש לציין, כי לא נדרש רישיון דוגם אסבסט לשם נטילת דגימת צובר, אשר ביצועה הוא פעולה חד-פעמית ומוגבלת של איסוף חתיכה או גוש של חומר. לעומת זאת, נטילת דגימת אוויר היא פעולה מורכבת המחייבת שימוש בציוד מתאים, כיולו והפעלתו על פי הנחיות מקצועיות קפדניות. כמו כן, ההכשרה הנדרשת לנטילת דגימות אוויר היא הכשרה ממושכת, בהשוואה לנטילה של דגימות צובר. לעניין זה יובהר כי אף פעמיים 18 המוצע קובע כי סוקר אסבסט רשאי לבצע דגימת צובר, אין בכך כדי לאסור על אדם אחר שאין לו רישיון כאמור, לבצע נטילה של דגימת צובר.

מוצע לקבוע שני סוגי רישיונות למעבדות. מעבדה דוגמת, אשר דוגם אסבסט עובד בה, והיא מקיימת את התנאים הנדרשים לשם נטילת דגימות אוויר כאמור, וכן מעבדת אנליזה, אשר מבצעת בפועל את בדיקת המעבדה לזיהוי נוכחות של סיבי אסבסט בדגימת אוויר או בדגימת צובר. גם מעבדה מחוץ לישראל יכולה להיות מעבדת אנליזה לאסבסט אם ניתנה לה הכרה מתאימה. אמות מידה להכרה ייקבעו בידי השר, בתקנות.

עליהן. כדי להבטיח כי דגימות יינטלו וייבדקו באופן מקצועי ואמין, נדרשת הסדרה של רישוי דוגמי אסבסט, אשר נוטלים דגימות אוויר, ושל המעבדות המבצעות את הבדיקה של דגימות אוויר ודגימות צובר (ר' דברי הסבר להגדרה "דגימת אוויר", "דגימת צובר" ו"בדיקת מעבדה", שבסעיף 2 המוצע).

כיום, מכוח תקנות אבק מזיק, ניתנת הסמכה למעבדות ולדוגמים על ידי השר ועל ידי שר התעשייה המסחר והתעסוקה גם יחד, וזאת על פי המלצת הוועדה הטכנית. מוצע להחליף מנגנון הסמכה זה במנגנון רישוי, שבו דרישות ההשכלה, ההכשרה והניסיון ייקבעו בתקנות מכוח החוק. יצוין כי בשנים האחרונות הודיע המשרד להגנת הסביבה על כוונתו לדרוש כי מעבדות ודוגמים לאסבסט יוכרו על ידי הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, לפי חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז-1997, אך מאחר שהעבודה בנושא טרם הושלמה, מוצע לקבוע בחוק את העקרונות הכלליים למתן הרישיונות ולאפשר קביעה מפורטת בשלב מאוחר יותר.

- (2) המבקש לא הורשע בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי להיות דוגם אסבסט;
- (3) המבקש הוא בעל השכלה מקצועית, הכשרה וניסיון מתאימים כפי שקבע השר;
- (4) המבקש הוא עובד מעבדה דוגמת.

18. סוקר אסבסט (א) המנהל רשאי לתת רישיון סוקר אסבסט לאדם שעבר קורס הכשרה כאמור בסעיף 14(ב)(1)ג) ובסיומו עמד בהצלחה בבחינה כאמור באותו סעיף.
- (ב) סוקר אסבסט רשאי ליטול דגימת צובר, לתת חוות דעת על מצב אסבסט בנכס ועל השימוש שנעשה בו, להמליץ על אופן הטיפול באסבסט, וכן לפקח על ביצוע עבודת אסבסט מטעם מומין עבודת אסבסט כמשמעותו בסעיף 23.
- (ג) קבלן אסבסט ומפקח אסבסט פריך יראו אותם כבעלי רישיון סוקר אסבסט.
19. תנאים נוספים למתן רישיון ותנאים ברישיון השר רשאי לקבוע, בתקנות, תנאים נוספים למתן רישיון לעוסק באסבסט, ורשאי המנהל לקבוע תנאים ברישיון כאמור, בין השאר במטרה להבטיח את מקצועיותו של העוסק באסבסט ואת פעילותו בהתאם להוראות לפי חוק זה וכדי למנוע מפגעי אסבסט וחשיפת הציבור לאסבסט.
20. תקופת תוקפם של רישיונות העוסקים באסבסט (א) תוקפם של רישיון קבלן אסבסט צמנט, רישיון קבלן אסבסט פריך, רישיון מפקח אסבסט פריך ורישיון סוקר אסבסט יהיה לשנתיים.
- (ב) תוקפם של רישיון דוגם אסבסט, ורישיון שניתן למעבדת אנליזה ולמעבדה דוגמת יהיה לחמש שנים.
21. השתלמויות קבלן אסבסט, ואם מועסק אצלו עובד אחראי – העובד האחראי, וכן מפקח אסבסט פריך וסוקר אסבסט, ישתתפו בהשתלמויות מקצועיות כפי שיוורה המנהל, ובמועדים שיוורה.

ד ב ר י ה ס ב ר

רק בידי מפקח אסבסט פריך, זאת בשל המיומנות המיוחדת הנדרשת לביצוע סקר זה, ובמיוחד הניסיון הייחודי באסבסט פריך, שאינו מוקנה לסוקרים במסגרת ההכשרה הייעודית.

סעיף 19 בדומה להסדרים הקיימים בחקיקה אחרת המסדירה עיסוק, מוצע להסמיך את המנהל לקבוע תנאים פרטניים ברישיונות לעוסקים באסבסט, וכן להסמיך את השר להתקין תקנות לעניין תנאים נוספים למתן רישיונות כאמור.

סעיפים 20 ו-21 בסיס הוראות תקנות אבק מזיק, ניתנים כיום אישורים לקבלני אסבסט ולמפקחי אסבסט פריך לתקופה של שנה, וחידושם כפוף להשתתפות ביום רענון שעורך המשרד להגנת הסביבה. מוצע, בסעיף 20(א) להצעת החוק, כי רישיונות לקבלני אסבסט, למפקחי אסבסט פריך ולסוקרי אסבסט יינתנו לתקופה של שנתיים.

לעניין מעבדות ודוגמים, ניתנת כיום ההסמכה לפי תקנות אבק מזיק באופן שאינו מוגבל בזמן. במסגרת סעיף

סעיף 18 מוצע לקבוע סוג נוסף של רישיון – רישיון סוקר אסבסט. רישוי העיסוק כאמור מקובל בארה"ב (inspector) ואינו קיים כיום בישראל. המדובר בנותן שירות שאינו אמור לבצע עבודת אסבסט או לפקח עליה, אלא לתת חוות דעת לבעל נכס או לגורם מעוניין אחר בדבר קיומו של אסבסט ומצבו. פעמים רבות פועל הסוקר מטעם המשרד להגנת הסביבה, מטעם משרדי ממשלה אחרים או מטעם רשות מקומית. תנאי הכשירות לקבלן אסבסט ולמפקח אסבסט אינם רלוונטיים לתפקיד הסוקר, וכל שנדרש הוא הכשרה בקורס בן כמה ימים ובחינה, שלאחריה יינתן הרישיון. יצוין כי לפי הוראות החוק המוצע, ביצוע סקר אסבסט פריך במקום ציבורי מקורה לפי הוראות סעיף 6, וכן ביצוע בדיקות לעניין אסבסט צמנט במוסד לימודים לפי הוראות סעיף 8, יכול שייעשו רק בידי סוקר אסבסט.

עוד מוצע לקבוע שקבלן אסבסט ומפקח אסבסט פריך יראו אותם כבעלי רישיון סוקר אסבסט, שכן ההכשרה הנדרשת מקבלן וממפקח כוללת בתוכה את ההכשרה הנדרשת מסוקר. לעניין זה מוצע לקבוע כי ביצוע סקר אסבסט פריך במפעל תעשייתי, לפי סעיף 5, יכול שייעשה

22. (א) המנהל רשאי, בהתייעצות עם הוועדה, לסרב לחדש רישיון, לבטל רישיון, להגבילו, או להתלותו לתקופה שלא תעלה על שנה, וכן לרשום התראה לעוסק באסבסט, לאחר שנתן לעוסק באסבסט הזדמנות לטעון את טענותיו, בהתקיים אחד מאלה:

סירוב לחדש רישיון, ביטול רישיון, הגבלתו או התלייתו

- (1) הרישיון ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי;
 - (2) חדל להתקיים תנאי מן התנאים למתן הרישיון לפי חוק זה;
 - (3) העוסק באסבסט הפר תנאי מתנאי הרישיון או הוראה מההוראות לפי חוק זה או הוראת חיקוק אחר בקשר עם עיסוקו באסבסט;
 - (4) העוסק באסבסט מסר למנהל או לממונה מידע כוזב, חלקי או מטעה במסגרת עבודתו כעוסק באסבסט;
 - (5) העוסק באסבסט הפר תנאי מתנאי אישור עבודת אסבסט, או גילה חוסר מקצועיות או רשלנות במסגרת עבודתו כעוסק באסבסט.
- (ב) היה למנהל יסוד סביר להניח כי מתקיים בעוסק באסבסט האמור בסעיף קטן (א)(3) או (5) וכי נגרם בשל כך מפגע אסבסט, רשאי המנהל להתלות את רישיונו של העוסק באסבסט, לאלתר, ובלבד שייתן לעוסק הזדמנות לטעון את טענותיו בסמוך לאחר מכן, ולא יאוחר מתום 30 ימים ממועד ההתליה.
- (ג) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), חדל להתקיים בקבלן אסבסט התנאי האמור בסעיף 13(א)(3), מותלה רישיונו עד שיוכח, להנחת דעתו של המנהל, כי חזר להתקיים בו התנאי האמור; קבלן אסבסט ידווח למנהל על כך שחדל להתקיים בו התנאי האמור, מיד כשנודע לו על כך.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי במקרה שנגרם מפגע אסבסט עקב עבודתו של קבלן אסבסט או מפקח אסבסט פריך, יהיה המנהל רשאי להתלות את רישיונו לאלתר עד לבירור נסיבות התרחשות המפגע, בכפוף לכך שיקיים שימוע לעוסק באסבסט בסמוך לאחר מכן. הוראה זו נדרשת לצורך איתור מידי של כשלים בעבודת העוסק באסבסט, אשר עלולים לגרום לחשיפה של הציבור לסיבי אסבסט, ולצורך מניעת הישנותם בעבודות נוספות של אותו עוסק.

לסעיף קטן (ג)

מכיוון שעבודת עובד אחראי אצל קבלן אסבסט מהווה תנאי מהותי לעבודתו של הקבלן בהתאם להנחיות המקצועיות, מוצע לקבוע כי במקרה שעובד אחראי מפסיק את עבודתו אצל קבלן אסבסט, יהיה רישיונו של הקבלן מותלה מכוח החוק, והוא לא יהיה רשאי לבצע עבודות אסבסט. מאחר שקבוצת העוסקים באסבסט בישראל אינה גדולה, קיימת תחלופה גדולה בין עובדים וחברות קבלניות, ולפיכך הוראה זו מחויבת בנסיבות הקיימות. כדי לאפשר בקרה ומעקב אחר עבודת הקבלנים, מוצע כי קבלן האסבסט יהיה חייב בדיווח למנהל על הפסקת עבודתו של עובד אחראי.

20(ב) להצעת החוק, מוצע כי הרישיונות יינתנו לתקופה של חמש שנים.

לפי סעיף 21 להצעת החוק יידרשו כל בעלי הרישיונות להשתתף בהשתלמויות תקופתיות. אי-השתתפות בהשתלמויות כאמור מהווה הפרה של הוראות החוק, המאפשרת, לפי הוראות סעיף 22 המוצע, לבטל רישיון או להחליט שלא לחדשו.

סעיף 22 מוצע לקבוע הוראות לעניין סירוב לחדש רישיונות, ביטול רישיונות, הגבלתם והתלייתם, בנסיבות שונות ובתנאים כמפורט בסעיף המוצע.

לסעיף קטן (א)

מוצע להסמיך את המנהל לסרב לחדש רישיון, לבטל רישיון, להתלותו או להגבילו מהעממים המפורטים בסעיף הקטן המוצע. עוד מוצע כי המנהל יהיה רשאי לרשום לעוסק באסבסט התראה, שיכולה להיות שיקול בחידוש הרישיון לאותו עוסק או במתן רישיון מסוג אחר לאותו עוסק. ככלל, נקיטת אמצעים אלה תהיה כפופה לשימוע, והתייעצות עם הוועדה המקצועית.

פרק ו': ביצוע עבודות אסבסט

23. המבקש לבצע עבודת אסבסט בנכס שבבעלותו או בהחזקתו (בפרק זה – מזמין עבודת אסבסט), יעסיק לשם כך קבלן אסבסט בעל רישיון מתאים לביצוע העבודה, ואם העבודה היא באסבסט פריך – יעסיק גם מפקח אסבסט פריך, לאחר שווידא כי לקבלן או למפקח, לפי העניין, רישיון תקף ומתאים לביצוע העבודה.
24. (א) קבלן אסבסט, מפקח אסבסט פריך, וכן מזמין עבודת אסבסט המבקש לבצע עבודת אסבסט באמצעות קבלן אסבסט, לא יבצע את עבודת האסבסט אלא אם כן נתן הממונה אישור לביצוע אותה עבודה לפי הוראות סעיף 25, ובכפוף לתנאי האישור.
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי השר, בתקנות, לפטור סוגי עבודות אסבסט מקבלת אישור עבודת אסבסט, בהתחשב בהיקף העבודה, במורכבותה ובמידת הסיכון לציבור ולסביבה הכרוכה בביצועה.
25. (א) מזמין עבודת אסבסט יגיש בקשה לממונה לאישור עבודת האסבסט, באמצעות קבלן אסבסט בעל רישיון מתאים לביצוע העבודה, ואם העבודה היא באסבסט פריך – באמצעות מפקח אסבסט פריך; בקשה כאמור תוגש בטופס שקבע השר, ובצירוף תכנית לביצוע העבודה כאמור בסעיף 26(1) או 27(ב)(1), לפי העניין, ומסמכים אחרים שקבע השר, ורשאי הממונה לדרוש מידע או מסמכים נוספים שיצורפו לבקשה.
- (ב) הממונה רשאי לתת אישור לביצוע עבודת אסבסט מסוימת או לביצוע כמה עבודות אסבסט, ורשאי הוא לקבוע באישור תנאים הדרושים כדי להבטיח כי עבודת האסבסט או עבודות האסבסט, לפי העניין, יבוצעו בהתאם להוראות לפי חוק זה.
- (ג) בהחלטה אם לאשר בקשה שהוגשה לפי הוראות סעיף קטן (א) ובקביעת התנאים באישור עבודת אסבסט, יתחשב הממונה, בין השאר, בהיקף עבודת האסבסט, במורכבותה, ובמידת הסיכון לציבור ולסביבה הכרוכה בביצועה.
- (ד) היתה עבודת אסבסט באסבסט צמנט כרוכה בסילוק מפגע, רשאי הממונה, אם מצא כי הדבר נדרש בנסיבות העניין, להתנות את מתן האישור בכך שהעבודה תבוצע בידי קבלן אסבסט פריך, או בידי קבלן אסבסט צמנט בפיקוחו של מפקח אסבסט פריך.

ד ב ר י ה ס ב ר

מאחר שעבודות אסבסט פריך הן בעלות רמת מורכבות גבוהה, וכרוכות בסיכון גבוה, נדרש מזמין העבודה להעסיק בעבודות אלה קבלן אסבסט פריך ומפקח אסבסט פריך, גם יחד. יובהר כי הקבלן והמפקח אינם רשאים להעסיק זה את זה, כדי למנוע ניגוד עניינים בעבודתם המשותפת. כאשר מדובר בעבודות להסרת בידוד עשוי אסבסט פריך, או עבודות לפינוי אסבסט פריך המוטמן בקרקע, נדרשת הסכמת הוועדה המקצועית לצורך מתן אישור לעבודה. הסכמת הוועדה נדרשת מאחר שהוועדה בוחנת את מכלול ההיבטים המקצועיים של ביצוע העבודה, ולכך נדרשת מומחיות מסוגים שונים.

עוד מוצע להבהיר כי הממונה רשאי לתת אישור לכמה עבודות אסבסט גם יחד, אם הוגשה לכך בקשה בידי מזמין העבודות. אישור זה יכול להינתן למשל לפרויקט רב-שלבי של הסרת אסבסט פריך, או לפרויקט הסרה של אסבסט צמנט.

באישור עבודת אסבסט רשאי הממונה לקבוע תנאים הדרושים כדי להבטיח כי עבודת האסבסט תבוצע בהתאם להוראות החוק המוצע. כך למשל יכול הממונה לדרוש

סעיפים
23 ער 25
לפי תקנות אבק מזיק, כל עבודת אסבסט טעונה את אישור הוועדה הטכנית. כאלף עבודות אסבסט מאושרות מדי שנה על ידי הוועדה הטכנית, בהתאם לנוהלי הוועדה. יובהר, כי מזמין העבודה נדרש כיום לחתום על כל בקשה לאישור עבודה, יחד עם קבלן האסבסט או מפקח האסבסט שהוא מעסיק לצורך ביצוע העבודה. מוצע לעגן נוהל זה בחוק, ולקבוע כי מזמין עבודת אסבסט הוא שיהיה חייב בקבלת אישור לעבודת אסבסט מאת הממונה במשרד להגנת הסביבה (להלן – אישור עבודת אסבסט). לצורך הגשת הבקשה וביצוע העבודה, יהיה מזמין העבודה חייב להעסיק עוסקים באסבסט בעלי רישיונות מתאימים לאותה עבודה.

יצוין כי לפני כמה שנים קבעה הוועדה הטכנית כי עבודות אסבסט צמנט המיועדות לפירוק חדי-פעמי של אסבסט צמנט בהיקף שאינו עולה על 50 מ"ר לחות שלמים ותקינים ("עבודה מצומצמת") אינן טעונות אישור פרטני של הוועדה. מוצע כי השר יהיה רשאי לקבוע פטור מעין זה לסוגי עבודות אסבסט צמנט, בתקנות.

(ה) אישור לביצוע עבודת אסבסט באסבסט פריך המוטמן בקרקע או המשמש לבידוד, טעון את הסכמת הוועדה.

26. קבלן אסבסט המבצע עבודת אסבסט באסבסט צמנט אחראי כי עבודת האסבסט תבוצע בהתאם להוראות לפי חוק זה ובהתאם לאישור עבודת האסבסט; במסגרת אחריותו כאמור יפעל קבלן האסבסט בין השאר כמפורט להלן, בעצמו או באמצעות העובד האחראי המועסק אצלו:

(1) יכין תכנית לביצוע עבודת אסבסט צמנט, ויגיש אותה לממונה יחד עם הבקשה לאישור עבודת האסבסט;

(2) ינהל את ביצוע העבודה ויפקח על ביצועה בידי עובדיו;

(3) ידווח לממונה על סיום העבודה כאמור בסעיף 28(ב).

27. (א) קבלן אסבסט פריך המבצע עבודת אסבסט באסבסט פריך וכן מפקח אסבסט פריך אחראים כי עבודת האסבסט תבוצע בהתאם להוראות לפי חוק זה ובהתאם לאישור עבודת האסבסט.

חובות קבלן אסבסט פריך ומפקח אסבסט פריך

(ב) במסגרת אחריותו כאמור בסעיף קטן (א) יפעל מפקח אסבסט פריך בין השאר כמפורט להלן:

(1) יכין תכנית לביצוע עבודת אסבסט פריך, ויגיש אותה לממונה יחד עם הבקשה לאישור עבודת האסבסט;

(2) יפקח על ביצוע העבודה בידי קבלן האסבסט ועובדיו;

(3) ידווח לממונה על סיום העבודה כאמור בסעיף 28(ב).

(ג) במסגרת אחריותו כאמור בסעיף קטן (א) ינהל קבלן אסבסט פריך את עבודת האסבסט ויפקח על ביצועה בידי עובדיו, בעצמו או באמצעות העובד האחראי המועסק אצלו.

ד ב ר י ה ס ב ר

המקצועיות בהעדר שיתוף פעולה מצד המזמין. לפיכך, הטלת האחריות גם על מזמין עבודה חיונית להבטחת שלומו של הציבור ומניעת מפגעים.

סעיף 26 בלי לגרוע מהאחריות המוטלת על מזמין עבודת אסבסט, כאמור לעיל, מוצע להטיל על קבלן אסבסט אחריות לביצוע העבודה בהתאם להוראות החוק המוצע ולאישור הממונה. אחריות הקבלן בעבודות אסבסט צמנט כוללת הכנת תכנית לביצוע העבודה, ניהול העבודה בפועל ופיקוח על העובדים המבצעים את העבודה בפועל, וכן אחריות לדיווח על סיום העבודה.

סעיף 27 כאמור לעיל בדברי ההסבר לסעיפים 23 עד 26, בביצוע עבודות אסבסט פריך נדרש מזמין העבודה להעסיק קבלן אסבסט פריך ומפקח אסבסט פריך גם יחד. הדבר חיוני נוכח מורכבות העבודות, ונוכח העלויות הגדולות, המהוות תמריץ לחיסכון, תוך פגיעה באמצעי הזהירות הנחוצים למניעת סיכון.

מפקח האסבסט הוא שייכן את התכניות לביצוע עבודת האסבסט, יפקח על עבודת הקבלן ועובדיו וידווח על סיום העבודה. במסגרת הפיקוח שלו, נדרש מפקח אסבסט פריך להיות נוכח בפועל בעת ביצוע העבודה, ולהדריך את עובדי הקבלן.

כי עבודת אסבסט צמנט הכרוכה בסילוק מפגע (למשל פירוק וסילוק של סככת אסבסט צמנט שנשרפה) תבוצע בידי קבלן אסבסט פריך, או תבוצע בידי קבלן אסבסט צמנט בפיקוחו של מפקח אסבסט פריך. אסבסט שנשרף הופך על פי ההגדרות המקצועיות המעוגנות גם בהצעת החוק, לאסבסט פריך. לפיכך נדרשת הכשרה לטיפול באסבסט פריך לצורך ביצוע עבודת האסבסט. עם זאת, על פי רוב, מדובר בעבודה שאינה מצריכה תכנון מיוחד כמו עבודות להסרת בידוד אסבסט.

יובהר כי החובה לבצע את עבודת האסבסט בהתאם לאישור עבודת האסבסט ולתנאיו תחול גם על מזמין העבודה וגם על העוסק באסבסט שיבצעה, שכן על פי רוב מזמין העבודה נדרש לשתף פעולה עם ההנחיות המקצועיות לביצוע העבודה, שלעתים עלולות לגרום לו אי-נוחות או עלויות עקיפות. לדוגמה, מזמין עבודה להסרת גג אסבסט צמנט בבית מלאכה שבו הוא מעסיק פועלים, יידרש להשביט את הפועלים ממלאכתם במהלך עבודת הפירוק. כמו כן, יהיה עליו לשתף פעולה עם הקבלן במסירת הודעות אזהרה לשכנים לקראת ביצועה של העבודה. בדומה לקבלנים, גם למזמיני העבודה יש אינטרס לחסוך בעלויות העבודה. הניסיון מלמד, שקבלן אשר התחייב לביצוע העבודה עלול להימנע מקיום הדרישות

28. (א) בלי לגרוע מהוראות סעיפים 26 ו-27, קבלן אסבסט יבצע את עבודת האסבסט באופן שימנע סיכון לציבור ולסביבה, תוך שימוש בציוד ובמכשור מתאימים לעבודה, ובכלל זה יבצע את הפעולות המפורטות להלן:

- (1) יתחם ויגדר את אתר העבודה;
- (2) יידע את ציבור המשתמשים באתר העבודה ובקרבנו בדבר העבודה המתוכננת, וינחה אותו לעניין כללי ההתנהגות המתאימים;
- (3) יקבע באתר העבודה ובקרבנו שלטי אזהרה האוסרים כניסה לאתר העבודה למי שאינו מורשה לכך;
- (4) יפזר, לפני תחילת העבודה, חומר מלכד על האסבסט באתר העבודה, במטרה למנוע או לצמצם פיזור סיבי אסבסט במהלך העבודה, ויבצע את העבודה באופן שימנע יצירת אבק נראה לעין;
- (5) יאסוף את פסולת האסבסט באתר העבודה, יעטוף אותה באריזה כפולה ואטומה באופן שימנע דליפה או שחרור ממנה, יסמן את האריזה כפי שיורה המנהל ויפעל לפינוי הפסולת לאתר פסולת לפי הוראות חוק זה;
- (6) ידאג לניקיון אתר העבודה מסיבי אסבסט ובכלל זה לניקיון חלקי מבנה, מיתקנים וחפצים שאינם עשויים אסבסט, המצויים באתר העבודה;
- (7) יבצע, באמצעות דוגם אסבסט, דגימות אוויר באתר העבודה ובקרבנו; הממונה רשאי להורות לקבלן האסבסט על המועדים לביצוע דגימות האוויר, מספרן ואופן ביצוען, ורשאי הוא, בנסיבות מיוחדות, לפטור קבלן אסבסט מסוים, המבקש זאת, מחובת ביצוע הדגימות כאמור.

(ב) קבלן אסבסט, ובעבודת אסבסט פריך – גם מפקח אסבסט פריך אחראי לסיום עבודת האסבסט; לעניין זה יראו עבודת אסבסט כעבודה שהגיעה לסיומה לאחר פינוי כל פסולת האסבסט מאתר העבודה והטמנתה בהתאם להוראות לפי חוק זה ולאחר קבלת תוצאות דגימת אוויר מאת מעבדת אנליזה המעידות על ניקיונו של אתר העבודה מסיבי אסבסט, הכל בכפוף לאישור עבודת האסבסט.

29. (א) לא ישנע אדם אסבסט, אלא ברכב סגור הנושא שילוט אזהרה, כשהאסבסט עטוף וארוז באופן המונע פיזור סיבי אסבסט.

ד ב ר י ה ס ב ר

לאחר סיומה. מטרתן של בדיקות האוויר לשמש אמצעי בקרה נוסף על סיום העבודה, ואישור אכלוס מחדש של מבנה שממנו פורק האסבסט ("clearance").

סעיף 29 בהתאם להוראות סעיף 12(ד) המוצע, שינוע אסבסט אינו טעון רישיון לפי הוראות החוק המוצע. עם זאת, מוצע להחיל הוראות מקצועיות שונות על השינוע, כמקובל בעולם, כדי להבטיח את שלום הציבור והגנת הסביבה. ראשית, שינוע האסבסט ייעשה באופן שימנע שחרור סיבי אסבסט. הוראות ספציפיות לעניין זה יכול שיינתנו גם במסגרת אישור עבודת האסבסט. בנוסף, כאשר השינוע הוא של אסבסט פריך, מוצע להבהיר כי יחולו הוראות חוק שירותי הובלה, התשנ"ז-1997, שכן מדובר בחומר מסוכן. החוק האמור והתקנות מכוחו קובעים, בין השאר, כי חומר מסוכן ישונע בידי מוביל בעל רישיון לפי אותו חוק, שהוא בעל הכשרה וציוד מתאימים, כי השינוע טעון את החזקתו של שטר מטען, וכי הוא ייעשה

קבלן האסבסט הוא אחראי על ניהול העבודה בפועל וכן הוא אחראי לביצוע העבודה בידי עובדיו בהתאם לתכנית העבודה שהכין המפקח, ובהתאם לאישור עבודת האסבסט ולהוראות החוק המוצע.

קבלן האסבסט ומפקח אסבסט פריך אחראים גם לכך שעבודת האסבסט תבוא לידי סיום בהתאם להוראות החוק המוצע (ראו דברי הסבר לסעיף 28).

סעיף 28 מוצע לקבוע הוראות מקצועיות בסיסיות לגבי ביצוע עבודות אסבסט, הכוללות יידוע הציבור, הצבת שילוט אזהרה, איסוף פסולת, וביצוע דגימות אוויר. הוראות אלה מבוססות על נוהלי העבודה המקובלים בעולם וכן על הידע והניסיון המצטבר בעבודת הוועדה הטכנית בשנים האחרונות. סיום העבודה כולל השלמת כל הפעולות הכרוכות בביצוע העבודה, פינוי כל האסבסט מאתר העבודה והטמנתו באתר פסולת שאושר לכך. כמו כן, על פי רוב, נדרש ביצוע של דגימות אוויר באתר העבודה

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), שינוע אסבסט פריך ייעשה בידי בעל רישיון מוביל לפי חוק שירותי הובלה, התשנ"ז-1997.¹²

30. (א) (1) מפעיל אתר פסולת לא יטמין פסולת אסבסט באתר, אלא אם כן נתן לו המנהל

אישור לכך, ובהתאם לתנאי האישור; המנהל רשאי לתת אישור כאמור למפעיל אתר פסולת שמתקיימים בו התנאים הנדרשים מעובד אחראי לפי סעיף 14(ב)(1), או שהוא מעסיק באופן קבוע, בשכר, עובד שמתקיימים בו התנאים האמורים.

(2) חדל להתקיים במפעיל אתר פסולת התנאי למתן אישור המנהל, כאמור בפסקה (1), מותלה האישור עד שיוכח, להנחת דעתו של המנהל, כי חזר להתקיים בו התנאי האמור; מפעיל אתר פסולת ידווח למנהל על כך שחדל להתקיים בו התנאי האמור, מיד כשנדע לו על כך.

(ב) מפעיל אתר פסולת יטמין אסבסט באתר הפסולת, באזור נפרד, מגודר ומסומן, המיועד להטמנת פסולת אסבסט בלבד, באופן שימנע מעבר פסולת ותשטיפים בין אזור הטמנת פסולת האסבסט לבין אזורים אחרים באתר, וכן באופן שימנע התפשטות שריפות בין פסולת האסבסט לבין פסולת אחרת המוטמנת באתר, הכל בכפוף לתנאים שנקבעו באישור המנהל שניתן לפי סעיף קטן (א).

(ג) מפעיל אתר פסולת יפרוק פסולת אסבסט באתר פסולת, יטמין פסולת כאמור ויכסה אותה באופן שימנע קריעה של אריזות הפסולת או פליטה של אבק הנראה לעין; החובה לפי סעיף קטן זה לעניין פריקת פסולת אסבסט תחול גם על מי שמוביל את פסולת האסבסט לאתר הפסולת.

(ד) בסעיף זה –

”אתר פסולת” – מקום המשמש להטמנת פסולת;

”מפעיל”, של אתר פסולת – מחזיק או מנהל של אתר פסולת.

פרק ז': הוועדה המקצועית, המנהל והמומחה

31. (א) השר ימנה ועדה מקצועית לאבק מזיק, וזה הרכבה:

(1) המנהל, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;

(2) שני עובדי המשרד להגנת הסביבה;

(3) שני עובדי אגף הפיקוח על העבודה במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה;

(4) עובד משרד הבריאות;

(5) נציג המוסד לבטיחות ולגיהות שהוקם לפי חוק ארגון הפיקוח על העבודה,

התשי"ד-1954¹³;

ד ב ר י ה ס ב ר

הכשיר להיות עובד של קבלן אסבסט צמנט. מוצע לעגן מנגנון זה בסעיף 30 המוצע.

סעיפים
31 עד 33 הסביבה "הוועדה הטכנית לאבק מזיק" שהוקמה לפי תקנות אבק מזיק. מוצע כי הוועדה המקצועית לאבק מזיק, שתמונה לפי הוראות סעיף 31 המוצע, ואשר תפקידיה קבועים בסעיף 32 המוצע, תיקרא "הוועדה המקצועית לאבק מזיק" (להלן – הוועדה המקצועית). הוועדה הטכנית משמשת כיום בתפקיד כפול,

בכלי רכב מתאים הנושא שילוט אזהרה לפי סימון בין לאומי קבוע.

סעיף 30 על פי ההנחיות המקצועיות המקובלות בעולם המערבי, ניתן להטמין אסבסט באתרי פסולת רגילים, בכפוף לתנאים ספציפיים, ובמיוחד – הפרדת פסולת האסבסט מפסולת אחרת. כיום קיימים כמה אתרי פסולת בישראל שקיבלו אישור להטמין אסבסט בכפוף לתנאים מקצועיים, ובהם העסקה של עובד אחראי

¹² ס"ח התשנ"ז, עמ' 222.

¹³ ס"ח התשי"ד, עמ' 202.

(6) נציג צבא הגנה לישראל;

(7) אחד עד שלושה מומחים בתחום האסבסט;

(8) נציג ציבור בעל רקע בתחום מתחומי תפקידיה של הוועדה, שימונה בהתייעצות עם ארגונים ציבוריים הפעילים באותו תחום.

(ב) הוועדה תקבע לעצמה את סדרי עבודתה ודיוניה, ככל שלא נקבעו בידי הש.

32. הוועדה המקצועית תיתן ייעוץ מקצועי בתחומי מומחיותה, ובכלל זה – תפקידי הוועדה המקצועית

(1) תיתן את הסכמתה לצורך –

(א) מתן אישור להמשך שימוש קיים באסבסט פריך לפי סעיף 6(ד) ו-1(ה);

(ב) מתן אישור לעבודת אסבסט פריך לפי סעיף 25(ה);

(2) תיעץ למנהל בכל עניין הנוגע לשימוש באסבסט, לביצוע עבודות אסבסט, לנטילת דגימות אסבסט, לביצוע בדיקות מעבדה, ולסילוק מפגעי אסבסט, וכן לעניין מתן רישיונות לעוסקים באסבסט, לעניין נקיטת אמצעים מינהליים כלפי עוסקים כאמור, ובכל עניין אחר בתחומי מומחיותה, לפי בקשת המנהל;

(3) תבצע כל תפקיד אחר בתחום מתחומי מומחיותה, המוטל עליה לפי חיקוק, ובכלל זה תפקידים הקשורים לחומרים שאינם אסבסט, היוצרים אבק מוזק והעלולים לגרום למחלות ריאה או לנזק בריאותי אחר.

33. הוועדה רשאית למנות, מבין חבריה, ועדות משנה קבועות או לעניין מסוים, ולאצול להן מסמכיותיה.

(ב) ועדת משנה תדווח לוועדה על החלטותיה, בסמוך לאחר קבלתן; חבר הוועדה, ובכלל זה כל חבר בוועדת המשנה, רשאי לדרוש, בכתב, שיתקיים דיון נוסף במליאת הוועדה על החלטת ועדת משנה, בתוך שבעה ימים מקבלת הדיווח על ההחלטה.

34. מנהל רישוי אסבסט השר להגנת הסביבה ימנה, מבין עובדי משרדו, מנהל רישוי אסבסט, שיהיה אחראי על תחום האסבסט במשרד להגנת הסביבה, ובכלל זה יהיה אחראי על רישוי העוסקים באסבסט, על מתן אישורים להטמנת אסבסט באתרי פסולת, על הסדרת המשך השימוש הקיים באסבסט ועל קביעת הנחיות ונהלים מקצועיים בתחום האסבסט.

ד ב ר י ה ס ב ר

בדיקה מקצועית ומעמיקה. לצורך כך, הוועדה תהיה רשאית למנות ועדות משנה קבועות או לעניין מסוים.

בסעיף 67(ט) מוצע לקבוע הוראת מעבר ולפיה חברי הוועדה הטכנית שפעלו לפני יום התחילה יכהנו כחברי הוועדה המקצועית לפי החוק המוצע, זאת כדי ליצור רציפות בעבודת הוועדה (ר' דברי הסבר לסעיף האמור).

סעיף 34 מוצע כי מקרב עובדי המשרד להגנת הסביבה ימונה מנהל רישוי אסבסט, שיהיה אחראי על תחום האסבסט במשרד האמור. במסגרת תפקידו יעמוד המנהל בראש הוועדה המקצועית, ירכז את הטיפול בשימוש הקיים באסבסט הפריך בישראל בהתאם להוראות פרק ג' המוצע, ובמתן הרישיונות לעוסקים לפי פרק ה' המוצע. עוד אמור המנהל לרכז את ההנחיות המקצועיות והנהלים לעבודות האסבסט בהתאם להמלצות הוועדה המקצועית.

הן כוועדה מייעצת לעניינים טכניים ומקצועיים הכרוכים בעבודות אסבסט, והן כגוף המוסמך לאשר את ביצוען של עבודות אסבסט.

מתכונת פעולתה של הוועדה הטכנית כיום אינה תואמת את הצרכים המודרניים של תחום האסבסט בהיבטים הסביבתיים, ולפיכך מוצע למנות את הוועדה המקצועית לבצע את תפקידי הוועדה הטכנית בכל הנוגע להיבטים הסביבתיים של הטיפול באסבסט, ובכל הנוגע לאישורי העבודות – לשמש כגורם מייעץ או מסכים, כאשר הממונה הוא שיהיה מוסמך לתת את האישורים. יובהר, כי עם קידום הליכי החקיקה של הצעת החוק, יותקנו גם תקנות אבק מוזק באופן שיהיו תואמות את הצעת החוק. עוד יובהר כי הוועדה המקצועית תוכל להמשיך ולמלא תפקידים נוספים הנוגעים לאבק מוזק, במסגרת תקנות אבק מוזק.

כמו כן, תוסמך הוועדה המקצועית לתת את הסכמתה להחלטות המנהל או הממונה בעניינים רגישים המצריכים

35. השר להגנת הסביבה ימנה, מבין עובדי משרדו, ממונה אסבסט, אחד או יותר, שתפקידו ממונה אסבסט יהיו לפי הוראות חוק זה, ובכלל זה –

(1) מתן הוראות לטיפול באסבסט צמנט במקום ציבורי בהתאם להוראות סעיף 8(ג);

(2) מתן הוראות לטיפול במפגעי אסבסט, לפי סעיף 11;

(3) מתן אישורים לביצוע עבודות אסבסט לפי סעיף 25;

(4) מתן צו מינהלי לעניין אסבסט לפי סעיף 39.

פרק ח' – פיקוח ואכיפה

סימן א': סמכויות פקחים

36. (א) השר רשאי להסמיך, מבין עובדי המדינה, פקחים, שיהיו נתונים להם הסמכויות הסמכת פקחים לפי סימן זה, כולן או חלקן.

(ב) לא יוסמך פקח לפי הוראות סעיף קטן (א), אלא אם כן מתקיימים בו כל אלה:

(1) משטרת ישראל הודיעה, לא יאוחר משלושה חודשים ממועד פנייתו של השר אליה, כי היא אינה מתנגדת להסמכתו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי סימן זה, כפי שהורה השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים, כפי שהורה השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים.

37. (א) לשם פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה, רשאי פקח – סמכויות פקח

(1) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

ד ב ר י ה ס ב ר

בפסקה (4) של סעיף 37(א), והיא הסמכות להורות לאדם לבצע פעולה או להורות לו כיצד לבצעה, לצורך מניעת מפגע אסבסט או צמצומו. סמכות זו נדרשת לפקח אשר נוכח במקום בעת שמתרחש או עומד להתרחש מפגע אסבסט. לא אחת מגיעים פקחי המשרד להגנת הסביבה, עקב תלונה או במהלך סיור שגרתי, ומגלים פעולת הריסה בלתי חוקית, כגון ריסוק מבנה אסבסט בטרקטור, שמתרחשת לנגד עיניהם, ויוצרת מפגע. במקרה מעין זה, יוסמך הפקח לתת הוראה על אתר להפסקת ההריסה הבלתי חוקית, ולהנחות את הנוכחים בדבר הפעולות שעליהם לבצע כדי לצמצם את המפגע.

סמכויות הכניסה של פקח שיוסמך יהיו מוגבלות בעניינים הנוגעים למערכת הביטחון בדומה לנוסח הקבוע כיום בחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008 (להלן – חוק אוויר נקי). דהיינו, פקח לא יהיה מוסמך להיכנס למקום המוחזק על ידי מערכת הביטחון בעת שמתבצעת במקום פעילות ביטחונית או פעילות עיונית. כמו כן, מוצע בסעיף קטן (ד), לקבוע כי פקח המפעיל את סמכויותיו כלפי מערכת הביטחון יידרש להיות בעל התאמה ביטחונית מתאימה. יודגש, כי במקביל לקידומה של הצעת חוק זו, מקדם המשרד להגנת הסביבה הצעת חוק אכיפה סביבתית, שמטרתה להסדיר את סמכויות

סעיף 35 מוצע כי מקרב עובדי המשרד להגנת הסביבה ימונה ממונה, אחד או יותר, לעניין החוק המוצע. במסגרת תפקידו יטפל הממונה באישורי עבודות אסבסט לפי פרק ו' המוצע, ובמתן הוראות לתחזוקת אסבסט צמנט במקומות ציבוריים ולטיפול במפגעים.

סעיף 36 מוצע לאפשר לשר להסמיך פקחים לצורך פיקוח על הוראות החוק המוצע, זאת בדומה לחקיקה סביבתית קיימת, כגון החוק למניעת מפגעים. מוצע כי פקחים לא יוסמכו אלא לאחר שקיבלו הכשרה מתאימה לביצוע הסמכויות הנתונות להם לפי החוק המוצע, וכן משטרת ישראל לא התנגדה להסמכתם. עוד מוצע כי יהיה ניתן להסמיך פקחים מבין עובדי המדינה, שכן תיתכן הסמכה של עובדי משרדי ממשלה אחרים העוסקים בתחום האסבסט.

סעיף 37 מוצע להקנות לפקח סמכויות כמפורט בסעיף 37, הנחוצות לשם פיקוח על ביצוע הוראות החוק המוצע. סמכויות אלה כוללות סמכות לדרוש מאדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות, סמכות לדרוש מסירת ידיעה או מסמך, סמכות לערוך מדידות וליטול דגימות, וסמכויות כניסה. סמכות נוספת הנדרשת לפקח הפועל לפי הוראות החוק המוצע קבועה

- (2) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את ביצוע ההוראות לפי חוק זה או להקל על ביצוע; בפסקה זו, "מסמך" – לרבות פלט, כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995¹⁴;
- (3) לערוך מדידות או ליטול דגימות של חומרים, וכן למסור את המדידות והדגימות למעבדת אנליזה או למעבדה דוגמת, לשמור אותן או לנהוג בהן בדרך אחרת;
- (4) להורות לאדם להימנע מביצוע פעולה או להורות לו כיצד לבצעה, לצורך מניעת מפגע אסבסט או צמצומו;
- (5) להיכנס למקום, לרבות לכלי תחבורה כשהוא נייח, ובלבד שלא ייכנס –
- (א) למקום המשמש למגורים, אלא על פי צו של בית משפט;
- (ב) למקום המוחזק על ידי מערכת הביטחון, כל עוד מתבצעת באותו מקום פעילות מבצעית או פעילות עוינת.
- (ב) התעורר חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, רשאי פקח –

- (1) לחקור כל אדם הקשור לעבירה כאמור, או שעשויות להיות לו ידיעות הנוגעות לעבירה כאמור; על חקירה לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)¹⁵, בשינויים המחויבים;
- (2) לתפוס כל חפץ הקשור לעבירה כאמור; על תפיסה לפי פסקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969¹⁶ (בסעיף זה – פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחויבים;
- (3) לבקש מבית משפט צו חיפוש לפי סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש, ולבצעו; על חיפוש לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 24(א)(1), 26 עד 28 ו-45 לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחויבים.

- (ג) סירב אדם להיענות לדרישת פקח, על פי סמכותו בהתאם להוראות סעיף זה, והיה חשש שיימלט או שזוהותו אינה ידועה, רשאי הפקח לעכבו עד לבואו של שוטר, ויחולו על עיכוב כאמור הוראות סעיף 75(ב) ו-(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996¹⁷, בשינויים המחויבים.
- (ד) לא יעשה מפקח שימוש בסמכויותיו לפי סעיף זה לגבי מקום המוחזק על ידי מערכת הביטחון, אלא אם כן הוא בעל התאמה ביטחונית מתאימה.
38. (א) פקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי סימן זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים שניים אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

זאת בהתאם לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, וחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, והכל בשינויים המחויבים.

סעיף 38 מוצע לקבוע כי פקח יהיה חייב להודות בה באמצעות תג, מדים ותעודת פקח חתומה בידי השר, אלא אם כן הודותו עלולה לסכל את ביצוע הסמכות או לגרום לפגיעה בביטחון הפקח או בביטחון

הפקחים הפועלים לפי חקיקה סביבתית שהמשרד מופקד על אכיפתם. במסגרת הצעת החוק האמורה, ייקבעו גם הסדרי אכיפה על מערכת הביטחון, על זרועותיה השונות, והם שיחולו בעתיד גם על סמכויות הפקחים לפי החוק המוצע. סייג נוסף לתחולה על מערכת הביטחון קבוע בסעיף 59(ב) המוצע (ר' דברי הסבר לסעיף האמור).

עוד מוצע להקנות לפקחים סמכויות חקירה, תפיסה, חיפוש ועיכוב, כמפורט בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) המוצעים,

¹⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

¹⁵ חוקי א"י, כרך א', עמ' (ע) 439, (א) 467.

¹⁶ דיני מדינת ישראל, התשכ"ט, עמ' 284.

¹⁷ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו, ולובש מדי פקה, בצבע ובצורה שהורה השר לעניין זה, ובלבד שהמדים כאמור אינם נחזים להיות מדי משטרה;

(2) יש בידו תעודת פקה החתומה בידי השר, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג על פי דרישה.

(ב) חובת ההזדהות לפי סעיף קטן (א) לא תחול אם קיומה עלול לסכל את ביצוע הסמכות בידי הפקח או לגרום לפגיעה בביטחון הפקח או בביטחון אדם אחר.

סימן ב': צו מינהלי לעניין אסבסט

39. (א) נוכח הממונה כי מתקיים אחד מאלה, וטרם הוגש כתב אישום, רשאי הוא לתת צו מינהלי לעניין אסבסט, לפי הוראות סעיף זה –

(1) קיים מפגע אסבסט או חשש ממשי להתהוות מפגע אסבסט;

(2) נעשו עבודה או שימוש באסבסט או בפסולת אסבסט בניגוד להוראות לפי חוק זה.

(ב) צו מינהלי לעניין אסבסט יכול שיינתן למי שגרם או שעלול לגרום למפגע כאמור בסעיף קטן (א)1, למי שביצע את העבודה או השימוש בניגוד להוראות לפי חוק זה כאמור בסעיף קטן (א)2, או לבעלים או למחזיק של הנכס שבו נגרם או עלול להיגרם המפגע או שבו נעשו העבודה או השימוש כאמור, הכל לפי העניין, ואם קיים מפגע אסבסט ברשות הרבים – רשאי הממונה לתת צו כאמור גם לרשות המקומית שהמפגע נמצא בתחומה; לעניין זה, "רשות הרבים" – כהגדרתה בחוק שמירת הניקיון.

(ג) בצו מינהלי לעניין אסבסט רשאי הממונה לצוות על ביצוע פעולות כמפורט להלן, לפי העניין, באופן ובמועדים שייקבעו בצו –

(1) להפסיק את העבודה או את השימוש באסבסט שלגביהם ניתן הצו או להימנע מהם, ולנקוט אמצעים אחרים הדרושים למניעה, לצמצום או לסילוק של מפגע האסבסט ולמניעת חשיפה של הציבור למפגע כאמור;

(2) להחזיר, במידת האפשר ובהתאם לנסיבות, את המצב לקדמותו.

(ד) נתן הממונה לצבא הגנה לישראל, צו מינהלי לעניין אסבסט, לפי הוראות סעיף קטן (א), יעביר העתק מן הצו לשר הביטחון, ורשאי שר הביטחון לאשר את המשך ביצוע העבודה או השימוש שלגביהם ניתן הצו, אם מצא כי הפסקתם או הגבלתם עלולה לפגוע באופן ממשי בביטחון המדינה; נתן שר הביטחון אישור לפי סעיף קטן זה, ימסור הודעה על כך לממונה, ורשאי הממונה לתת הוראות לעניין המשך ביצוע העבודה או השימוש כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

התשנ"ג-1993 (להלן – חוק החומרים המסוכנים), וסעיף 11ב לחוק מניעת מפגעים.

לעניין הוצאת צו מינהלי לצה"ל, מוצע לקבוע כי שר הביטחון יהיה רשאי לאשר המשך ביצוע עבודה או שימוש באסבסט, על אף הוראות צו שהוציא הממונה, ובתנאי שהדבר חיוני לביטחון המדינה.

כמו כן, מוצע לקבוע כי ראש רשות מקומית יהיה מוסמך להוציא צו מינהלי לפי הוראות הסעיף המוצע, לאחר קבלת חוות דעת מאת סוקר אסבסט, ורק לאחר תיאום עם הממונה, כדי למנוע כפילות בטיפול. הוראה זו מבוססת על חקיקה קיימת כגון סעיף 13ב(א) לחוק שמירת

של אדם אחר. יודגש, כי בהעדר סייג כאמור, ייאלץ הפקח להכריע בין ביצוע תפקידי הפיקוח לבין ביטחוןו האישי. יש לשער, כי הדבר יביא לפגיעה ממשית ביכולת הפיקוח של הפקחים, וכתוצאה מכך ייפגע האינטרס הציבורי במניעת עבירות על החוק המוצע ובאכיפה כנגד העבריינים.

סעיפים מוצע, בסעיף 39 להצעת החוק, להסמיך את 39 ו-40 הממונה במשרד להגנת הסביבה להוציא צווים מינהליים בעניין אסבסט. נוסח הסעיף המוצע מבוסס על סעיפים דומים בחקיקה הקיימת, כגון סעיף 13ב לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 (להלן – חוק לשמירת הניקיון), סעיף 16א לחוק החומרים המסוכנים,

(ה) נוכח ראש רשות מקומית או עובד הרשות שהוא הסמיך לעניין זה, לאחר קבלת חוות דעת מאת סוקר אסבסט, כי קיים מפגע אסבסט או חשש ממשי להתהוות מפגע אסבסט, בתחום הרשות המקומית, רשאי הוא לתת צו מינהלי לעניין אסבסט לפי הוראות סעיף זה, ובלבד שהודיע לממונה על כוונתו לתת צו כאמור, על העילה למתן הצו ועל הפעולות הנדרשות לפיו, והממונה לא התנגד לכך; הסמכות לפי סעיף קטן זה לא תחול לגבי המדינה ומוסדותיה.

(ו) מי שלא קיים הוראות צו שניתן לפי סעיף זה, רשאי הממונה או ראש הרשות המקומית או מי שהסמיך לכך, שנתן את הצו, לבצע את הנדרש לפי הצו; בוצע הנדרש כאמור, יהיה מי שנצטווה אך לא מילא אחר הוראות הצו, חייב בתשלום כפל הוצאות שהוצאו; בוצע הצו על ידי הממונה יהיה התשלום לקרן לשמירת הניקיון; בוצע הצו על ידי ראש הרשות המקומית או מי שהוא הסמיך לכך, יהיה התשלום לקופת הרשות המקומית; על גבייתן של הוצאות שהוצאו לפי סעיף זה תחול פקודת המסים (גבייה)¹⁸.

(ז) על מסירת צו לפי חוק זה יחולו הוראות סעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982¹⁹, בדבר המצאת מסמכים, בשינויים המחויבים.

40. (א) הרואה את עצמו נפגע מצו מינהלי לעניין אסבסט, רשאי להגיש לבית המשפט המוסמך לדון בעבירה, בקשה לביטול.

(ב) הגשת בקשה לביטול צו, לפי הוראות סעיף קטן (א), אינה מתלה את תוקפו של הצו, כל עוד לא החליט בית המשפט אחרת; החליט בית המשפט להתלות את תוקפו של הצו במעמד צד אחד, תידון הבקשה במעמד הצדדים בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מתום שבעה ימים מיום ההחלטה.

(ג) בית המשפט רשאי לבטל את הצו, לאשרו או לשנותו.

פרק ט': עונשין

41. (א) העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977²⁰ (בפרק זה – חוק העונשין), ואם הוא תאגיד, דינו – כפל הקנס האמור:

ד ב ר י ה ס ב ר

1א16 לחוק החומרים המסוכנים, וסעיף 11ב לחוק מניעת מפגעים).

סעיף 41 הסעיף המוצע קובע הוראות עונשיות, בשתי רמות חומרה.

לסעיף קטן (א)

העבירות המנויות בסעיף קטן (א) המוצע הן במדרג הענישה הנמוך יותר – שישה חודשי מאסר או קנס כאמור בסעיף 61(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), שהוא כיום 202,000 ש"ח. העבירות המפורטות בסעיף קטן זה הן, בין השאר, הפרת החובה לבצע איתור ומיפוי של שימוש קיים באסבסט פריך, אי-דיווח על קיומו של אסבסט פריך, והפרת החובה לסמן את האסבסט

הניקיון, ופרק ו' לפקודת בריאות העם, והיא מאפשרת לרשויות המקומיות להתמודד עם מפגעים ברמה המקומית. לעניין זה יודגש כי הרשויות המקומיות בישראל אחראיות לטיפול במפגעים בתחומן בהתאם לפקודת בריאות העם, לחוק מניעת מפגעים, לחוק שמירת הניקיון, וכן בהתאם לתפקידיהן לפי דיני השלטון המקומי הרלוונטיים. הצעת החוק שבנדון, אשר באה להסדיר באופן כללי את הטיפול במניעת מפגעי אסבסט ואת הטיפול בהם, נותנת בידי הרשויות המקומיות כלים נוספים למימוש תפקידיהן.

בסעיף 40 להצעת החוק, מוצע לקבוע הוראות לעניין ביקורת שיפוטית על צווים מינהליים שניתנו לפי סעיף 39 להצעת החוק. הוראה דומה קיימת גם בחקיקה סביבתית אחרת (ר' למשל סעיף 13ב לחוק שמירת הניקיון, סעיף

¹⁸ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1374, 1399(א).

¹⁹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

²⁰ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (1) לא ערך בדיקה לאיתור ולמיפוי של שימוש קיים באסבסט פריך, בניגוד להוראות סעיפים 5(א) או 6(א);
- (2) לא דיווח למנהל על קיומו של אסבסט פריך, לא ערך רישום ולא סימן את המיתקנים התעשייתיים הכוללים אסבסט, בניגוד להוראות סעיפים 5(ב) או 6(ב);
- (3) לא ביצע את הפעולות הדרושות במיתקן תעשייתי או במבנה ציבור, במטרה למנוע כל אפשרות לשחרור סיבי אסבסט לאוויר, בניגוד להוראות סעיפים 5(ג) או 6(ג)1 או (ה)1, או לא פעל להסרתו ולהטמנתו של אסבסט פריך לפי סעיפים 5(ד) או 6(ג)2 או (ה)2;
- (4) לא הפסיק שימוש קיים באסבסט פריך המותקן בציוד או בכלי רכב או לא פעל להסרתו ולהטמנתו, בניגוד להוראות סעיף 7;
- (5) לא ביצע פעולות תחזוקה באסבסט צמנט, בניגוד להוראות סעיף 8(א), או לא דיווח לממונה ולא פעל בהתאם להוראותיו, בניגוד להוראות סעיף 8(ג);
- (6) לא דיווח לממונה על סיום עבודת אסבסט, בניגוד להוראות סעיף 26(3) או 27(ב)3.
- (ב) העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנתיים או כפל הקנס האמור בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין, ואם הוא תאגיד, דינו – כפל הקנס האמור:
- (1) ייצר, ייבא, מכר או מסר לאחר אסבסט או עשה עבודה או שימוש אחר באסבסט, בניגוד להוראות סעיף 3;
- (2) גרם למפגע אסבסט בניגוד להוראות סעיף 9;
- (3) לא דיווח על מפגע אסבסט, בניגוד להוראות סעיף 10, או לא מילא אחר ההוראות הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה, בניגוד להוראות סעיף 11;
- (4) ביצע עבודת אסבסט, באסבסט צמנט, בלא רישיון או בניגוד לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 12(א);
- (5) ביצע עבודת אסבסט, באסבסט פריך, בלא רישיון או בניגוד לתנאיו או שלא בפיקוחו של מפקח אסבסט פריך, בניגוד להוראות סעיף 12(ב);
- (6) נטל דגימת אוויר בלא רישיון או בניגוד לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 12(ג);
- (7) העסיק אדם לשם ביצוע עבודת אסבסט או פיקוח על עבודת אסבסט פריך בלי שוידא כי לאותו אדם רישיון תקף ומתאים לביצוע אותה עבודה, בניגוד להוראות סעיף 23;
- (8) ביצע עבודת אסבסט בלא אישור עבודת אסבסט או בניגוד לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 24;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

ברמת החומרה הגבוהה יותר מוצע לקבוע עבירות של ייצור, ייבוא, יצוא ומכירה של אסבסט, עיסוק באסבסט וביצוע עבודות אסבסט בניגוד להוראות החוק, גרימת מפגע, ואיטיפול במפגע. העונש המוצע לעבירות כאמור הוא מאסר שנתיים או כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין, דהיינו, 404,000 ש"ח.

ולערך רישום בעניין. עבירות נוספות נוגעות לאי-ביצוע של פעולות תחזוקה בשימוש קיים באסבסט, ואי-ביצוע ההוראות בדבר הפסקת השימוש באסבסט, הסרת אסבסט והטמנתו. לעניין העבירות הקבועות בפסקאות (3) ו-(4) של סעיף קטן (א), יובהר כי שימוש באסבסט פריך שאינו לפי הוראות סעיפים 4 עד 8 לחוק, ובכלל זה, שימוש לאחר התקופה המרבית הקבועה בסעיפים 5, 6 ו-7 לחוק המוצע, מהווה הפרה של הוראות סעיף 3 המוצע.

(9) הפר חובה מהחובות החלות עליו לפי סעיפים 26 עד 28;

(10) שינע אסבסט בניגוד להוראות סעיף 29;

(11) הטמין פסולת אסבסט בלא אישור המנהל או בניגוד לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 30(א) או פרק, הטמין או כיסה פסולת אסבסט בניגוד להוראות סעיף 30(ב) או (ג);

(12) לא מילא אחר הוראות צו מינהלי לעניין אסבסט.

(ג) העובר עבירה כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) באופן או בנסיבות מחמירות שכתוצאה מהם נגרמה או עלולה להיגרם פגיעה ממשית לציבור או לסביבה, דינו – מאסר שלוש שנים או כפל הקנס שבית משפט היה רשאי להטיל עליו לפי הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב). לפי העניין.

(ד) היתה העבירה עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף, בשיעור של חמישה אחוזים מסכום הקנס הקבוע לאותה עבירה, לכל יום שבו נמשכת העבירה מעבר לתקופת הזמן שנקבעה בצו מינהלי לעניין אסבסט או בהתראה בכתב מאת המנהל, הממונה או מי שהם הסמיכו לעניין זה.

(ה) נעברה עבירה לפי חוק זה, חזקה כי מי שעבר את העבירה ידע כי העבירה בוצעה באסבסט, אלא אם כן הוכיח כי לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך.

(א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת ביצוע עבירות לפי חוק זה בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר חובה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

42. אחריות נושא משרה בתאגיד

(ב) נעברה עבירה לפי חוק זה בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א). אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

(ג) בסעיף זה, "נושא משרה בתאגיד" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

על אף הוראות סעיף 221(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,²¹ רשאי שר המשפטים, בהסכמת השר, לקבוע שיעור קנס העולה על סכום הקנס הקבוע בסעיף האמור, לעבירה שנקבעה לפי חוק זה כעבירת קנס וכן לעבירת קנס נמשכת או נוספת שעבר אותו אדם, בהתחשב בסוג העבירה ובנסיבות ביצועה, ובלבד שסכום הקנס לא יעלה על עשרה אחוזים מסכום הקנס המרבי הקבוע לאותה עבירה.

43. שיעורי קנסות

ד ב ר י ה ס ב ר

זאת, ניתן לסתור חזקה זו אם יוכיח נושא המשרה כי עשה כל שביכולתו כדי למנוע את ביצוע העבירה. הוראה דומה קיימת גם בחקיקה סביבתית אחרת, למשל בסעיף 15 לחוק שמירת הניקיון, בסעיף 16 לחוק החומרים המסוכנים, ובסעיף 11 לחוק מניעת מפגעים.

סעיף 43 בדומה להוראות בחקיקה סביבתית קיימת (למשל סעיף 13 לחוק שמירת הניקיון, סעיף 11 לחוק החומרים המסוכנים, וסעיף 11 לחוק מפגעים), מוצע כי שר המשפטים, במסגרת סמכותו לקבוע עבירות קנס לפי חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, יהיה רשאי, בהסכמת השר, לקבוע שיעור קנס העולה על סכום הקנס הקבוע בסעיף 221(ב) לחוק

לסעיפים קטנים (ג) עד (ה)

בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) מוצע לקבוע הוראות לגבי ביצוע עבירה בנסיבות מחמירות וביצוע עבירה נמשכת. בסעיף קטן (ה) מוצע לקבוע חזקה, הניתנת לסתירה, כי מי שביצע עבירה לפי החוק המוצע, ידע כי החומר שלגביו בוצעה העבירה הוא אכן אסבסט.

סעיף 42 מוצע לקבוע חובה על נושא משרה בתאגיד, לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי החוק המוצע בידי התאגיד או בידי עובדיו התאגיד.

מוצע כי ביצוע עבירה לפי החוק המוצע יהווה חזקה כי נושא המשרה בתאגיד הפר את חובת הפיקוח שלו. עם

²¹ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

44. (א) הוגש כתב אישום בשל עבירה לפי חוק זה, רשאי בית משפט ליתן צו עשה, צו אל תעשה, וכל סעד אחר, לרבות התליית רישיון של עוסק באסבסט, ככל שיראה לנכון בנסיבות שלפניו, והכל כדי למנוע, להפסיק או לצמצם מפגע אסבסט או למנוע ביצוע עבירה לפי חוק זה.

(ב) לא יצווה בית משפט כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שנתן לנאשם הזדמנות להשמיע את טענותיו; לא התייצב הנאשם לדיון בבקשה על אף שהוזמן כדיון, רשאי בית המשפט להחליט בבקשה בהעדרו.

(ג) תוקפו של צו שניתן כאמור בסעיף קטן (א) יהיה לתקופה שיוורה בית המשפט ולכל המאוחר עד לגמר ההליכים.

(ד) נאשם או תובע רשאים לפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר בהחלטה שנתן בעניין בקשה לצו כאמור בסעיף קטן (א), אם נתגלו עובדות חדשות או השתנו הנסיבות והדבר עשוי לשנות את החלטתו הקודמת של בית המשפט; נאשם או תובע רשאים לפנות לבית המשפט בבקשה לעיון חוזר בהחלטה שנתן בעניין בקשה לצו כאמור בסעיף קטן (א), אם נתגלו עובדות חדשות או השתנו הנסיבות והדבר עשוי לשנות את החלטתו הקודמת של בית המשפט.

(ה) נאשם או תובע רשאים לערער על החלטה בעניין בקשה לצו כאמור בסעיף קטן (א), או על החלטת בית המשפט בבקשה לעיון חוזר; בית המשפט שלערער ידון בערעור בשופט אחד.

(ו) בעיון חוזר ובערעור רשאי בית המשפט לקיים, לשנות או לבטל החלטה שעליה מערערים או לתת החלטה אחרת במקומה.

(ז) בית משפט שהרשיע אדם בעבירה לפי חוק זה רשאי בגזר הדין, נוסף על כל עונש שיטיל –

(1) לצוות עליו לסלק מפגע אסבסט ולבצע פעולות לשיקום האזור שבו נגרם המפגע;

(2) לחייבו בתשלום ההוצאות שהוצאו לסילוק המפגע ולשיקום כאמור בפסקה (1), אם הגיש התובע או מי שהוציאן בקשה לבית המשפט; הורשעו בעבירה יותר מאדם אחד, רשאי בית המשפט, בהחלטה כאמור, להטיל את תשלום ההוצאות על כולם או חלקם, יחד או לחוד, או לחלק את התשלום ביניהם, הכל כפי שייראה לו בנסיבות העניין;

(3) להורות על התליית רישיון שניתן לעוסק באסבסט לתקופה שיקבע או על פסילת רישיון כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

סביבתיים שנגרמו. סעיף זה מביא לידי ביטוי את חשיבותה של מערכת האכיפה הפלילית לא רק בענישת העבריינים, אלא גם בשמירה על איכות הסביבה למעשה. יצוין כי סמכות בית המשפט יכול שתופעל גם לעניין התליה או פסילה של רישיון עוסק באסבסט.

נוסח הסעיף המוצע מבוסס על סעיפים דומים בחקיקה סביבתית קיימת, כגון סעיף 14 לחוק שמירת הניקיון, סעיף 10 לחוק החומרים המסוכנים, וסעיף 10 לחוק מניעת מפגעים. סעיפים אלה מפנים בין השאר להוראות סעיף 20כג לחוק המים, התשי"ט-1959, לעניין ההליכים למתן הצווים בידי בית המשפט.

האמור, שהוא כיום 660 שקלים חדשים לגבי עבירה ראשונה ו-1,300 שקלים חדשים לעבירה חוזרת או נוספת, ובלבד שהסכום שייקבע לא יעלה על עשרה אחוזים מסכום הקנס המרבי הקבוע לעבירה. מתן הודעות תשלום קנס על ידי פקחים, לעבירות טכניות וקלות להוכחה, בעת התרחשות העבירה, יכול להיות מנגנון יעיל ומרתיע לעבירות שונות מכוח החוק המוצע, ובמיוחד לעבירות שהעוברים אותן הם קבלנים ומפקחים, המבצעים עבודות אסבסט בשגרת עבודתם.

סעיף 44 הסעיף המוצע מקנה לבית המשפט סמכויות למתן צווים במסגרת הליכי ביניים ובמסגרת פסק הדין, לשם מניעת עבירות ולשם תיקון נזקים

פרק י': עיצום כספי

עיצום כספי

45. (א) הפר אדם הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 41(א), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 200,000 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 400,000 שקלים חדשים.

(ב) הפר אדם הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 41(ב), רשאי המנהל להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, בסכום של 400,000 שקלים חדשים, ואם הוא תאגיד – בסכום של 800,000 שקלים חדשים.

46. (א) היה למנהל יסוד סביר להניח כי אדם הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה, כאמור בסעיף 45 (בפרק זה – המפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, ימסור למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).

(ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין המנהל, בין השאר את אלה:

- (1) המעשה או המחדל (בפרק זה – המעשה) המהווה את ההפרה;
- (2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו;
- (3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל לפי הוראות סעיף 47;
- (4) שיעור התוספת על העיצום הכספי בהפרה נמשכת או בהפרה חוזרת לפי הוראות סעיף 49.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי עבירות לפי סעיף 41(א) לחוק יהיו גם הפרות שבשלהן ניתן להטיל עיצום כספי לפי סעיף קטן (א) המוצע. בין הפרות המוצעות – הפרת החובה לבצע איתור ומיפוי של שימוש קיים באסבסט פריך, אי-דיווח על קיומו של אסבסט פריך, והפרת החובה לסמן את האסבסט ולערוך רישום בעניין. הפרות נוספות נוגעות לאי-ביצוע של פעולות תחזוקה בשימוש קיים באסבסט, ואי-ביצוע ההוראות בדבר הפסקת השימוש באסבסט, הסרת אסבסט והטמנתו.

לסעיף קטן (ב)

ברמת החומרה הגבוהה יותר, מוצע לקבוע כי עבירות לפי סעיף 41(ב) לחוק יהיו גם הפרות שבשלהן ניתן להטיל עיצום כספי לפי סעיף קטן (ב) המוצע. בין הפרות המוצעות – ייצור, ייבוא, יצוא ומכירה של אסבסט, עיסוק באסבסט וביצוע עבודות אסבסט בניגוד להוראות החוק, גרימת מפגע, ואי-טיפול במפגע.

סעיף 46 על פי המוצע בסעיף זה, בהתקיים התשתית הראייתית המינהלית המעידה על ביצוע הפרה כאמור בסעיף 45 המוצע, ימסור המנהל למפר הודעה על כוונתו להטיל עיצום כספי (להלן – הודעה על כוונת חיוב), אשר תציין את המעשה או המחדל המהווים את ההפרה, את שיעור העיצום הכספי והתקופה לתשלומו, את זכותו של המפר לטעון את טענותיו בדבר כוונת הממונה להטיל עיצום כספי, וכן את שיעור התוספת על העיצום הכספי אם תימשך ההפרה.

סעיף 45 מוצע לתת למנהל סמכות להטיל עיצום כספי על אדם אשר הפר את ההוראות המפורטות בסעיף המוצע (להלן – המפר). העיצום הכספי הוא אמצעי אכיפה רגולטורי יעיל ומהיר שמטרתו העיקרית היא כפיית קיום ההוראות החוקיות והחזרת המפוקח למשטר ציות. לנוכח העובדה שמדובר בהלך מינהלי, עשויה יעילותו ומהירותו לשמש גורם מרתיע ולהביא להקטנת השכיחות של הפרת החובות המפורטות בסעיף. העיצום הכספי הוא כלי אכיפה מינהלי בידי רשות מינהלית שמטרתו להביא להגברת הציות של ציבור המפוקחים הכפוף להוראות שנקבעו לפי חוק, והוא מיועד להוות סנקציה קלה להפעלה בידי הרשות המינהלית. הטלת העיצום הכספי נבחנת מהטלת סנקציה פלילית בכך שהיא אינה מלווה בקלון חברתי הכרוך בהרשעה בפלילים, והיא אף אינה גוררת אחריה רישום פלילי.

סמכות המנהל להטיל עיצום כספי (לאחר ששלח הודעה על כוונתו לעשות כן וקיים את הפרוצדורה המינהלית הכרוכה בכך כאמור בסעיף 46 המוצע) תחול במקרה של הפרת אחת מהחובות המנויות בסעיף 45 המוצע. בסעיף שני מדרגים של סכומי עיצומים כספיים. מוצע כי הפרת הוראות פרק ג' לחוק, שעניינו הגבלת השימוש באסבסט, יובילו להטלת עיצום כספי בשיעור של 200,000 ש"ח על יחיד, ובשיעור של 400,000 ש"ח על תאגיד. עוד מוצע כי הפרת הוראות לפי פרקים ה' (רישוי העוסקים באסבסט) ו' (ביצוע עבודות אסבסט) וסימן ב' לפרק ח' (צו מינהלי לעניין אסבסט), יובילו להטלת עיצום כספי בשיעור כפול, דהיינו, 400,000 ש"ח ליחיד, ו-800,000 ש"ח לתאגיד.

47. מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 46 רשאי לטעון את טענותיו, זכות טיעון בכתב, לפני המנהל, לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולעניין סכומו, בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה.
48. (א) טען המפר את טענותיו לפני המנהל לפי הוראות סעיף 47, יחליט המנהל, לאחר ששקל את הטענות שנטענו, אם להטיל על המפר עיצום כספי, ורשאי הוא להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 50.
- (ב) (1) החליט המנהל לפי הוראות סעיף קטן (א) להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו דרישה לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת חיוב); בדרישת החיוב יציין המנהל, בין השאר, את סכום העיצום הכספי המעודכן והתקופה לתשלומו.
- (2) החליט המנהל לפי הוראות סעיף קטן (א) שלא להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו הודעה על כך.
- (ג) לא ביקש המפר לטעון את טענותיו לפי הוראות סעיף 47, בתוך 30 ימים מיום שנמסרה לו ההודעה על כוונת חיוב, יראו הודעה זו, בתום 30 הימים האמורים, כדרישת חיוב שנמסרה למפר במועד האמור.
49. (א) בהפרה נמשכת ייווסף על העיצום הכספי החלק החמישים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה.
- (ב) בהפרה חוזרת ייווסף על העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל בשלה אילו היתה הפרה ראשונה, סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה כאמור בסעיף 45, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי או שבשלה הורשע.
50. (א) המנהל אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מהסכומים הקבועים בפרק זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).
- (ב) השר, בהסכמת שר המשפטים, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להפחית את סכום העיצום הכספי הקבוע בסעיף 45, בשיעורים שיקבע.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 47** מוצע לתת למפר שקיבל הודעה על כוונת חיוב כאמור בסעיף 46 המוצע, זכות להגיש את טענותיו בכתב למנהל, בתוך 30 ימים מיום מסירת ההודעה, ובכך לממש את זכות השימוע שלו, כמקובל בהליך מינהלי.
- סעיף 48** מוצע לקבוע כי המנהל, לאחר ששמע את טענותיו של המפר, יגבש את החלטתו באופן סופי לגבי ביצועה של ההפרה על ידי המפר, ובהתאם לכך יחליט אם להטיל על המפר עיצום כספי. כמו כן, רשאי הממונה לשקול אם להפחית את גובה העיצום בהתאם להוראות סעיף 50 המוצע. אם החליט המנהל להטיל על המפר עיצום כספי ישלח למפר דרישת חיוב לגבי סכום העיצום הכספי המעודכן (להלן – דרישת חיוב).
- עוד מוצע לקבוע כי במקרה שבו המפר בחר שלא לטעון את טענותיו, יתחשב ההודעה על כוונת חיוב שנשלחה על ידי המנהל כהחלטה סופית שלו וכדרישת חיוב, בתום 30 הימים שבמהלכם היה רשאי המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל, וזאת, כדי למנוע סרבול מיותר הכרוך במסירת ההודעה נוספת על ידי המנהל.
- סעיף 49** מוצע לקבוע כי במקרה שבו מתבצעת הפרה נמשכת ייווסף לסכום העיצום הכספי הקצוב המקורי בגין ההפרה שבוצעה, סכום יומי נוסף לכל יום שבו נמשך ביצוע ההפרה על ידי המפר. התמדה באי-מילוי החובה שהופרה תגרוור הטלת עיצום כספי מוגבר, שהוא פועל יוצא של משך התקופה שבמהלכה בוצעה ההפרה. כמו כן מוצע לקבוע כי במקרה של "הפרה חוזרת", שהיא הפרה שבוצעה בתוך שנתיים מביצוע הפרה קודמת שבשלה הוטל עיצום כספי או שבשלה הורשע המפר, ייווסף על סכום העיצום הכספי הקצוב שהיה ניתן להטילו בגינה, אילו בוצעה לראשונה, סכום נוסף.
- סעיף 50** מוצע לקבוע כי השר, בהסכמת שר המשפטים, יהיה רשאי לקבוע סוגי מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם רשאי המנהל להטיל עיצום כספי נמוך מן הקבוע בסעיף 45 המוצע, כגון מידת שיתוף הפעולה של המפר בגילוי ההפרה והפסקתה, פעולות שביצע מיוזמתו למניעת הישנות ההפרה או עובדת היותה של ההפרה הפרה ראשונה. כמו כן מוצע להבהיר כי אין בסמכותו של המנהל להטיל עיצום כספי נמוך מזה הקבוע בסעיף 45 המוצע, אלא לפי הוראות שייקבעו כאמור.

51. סכום מעודכן של העיצום הכספי (א) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום מסירת דרישת החיוב, ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני המנהל, כאמור בסעיף 48(ג) – ביום מסירת ההודעה על כוונת החיוב; הורה בית המשפט על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי, יהא סכום העיצום הכספי לפי הסכום המעודכן ביום ההחלטה בעתירה.
- (ב) סכום העיצום הכספי יעודכן ב־1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון). בהתאם לשיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום העדכון בשנה שקדמה לו, ולעניין יום העדכון הראשון – לעומת המדד שהיה ידוע ביום התחילה; הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של עשרה שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- (ג) המנהל הכללי של המשרד להגנת הסביבה יפרסם ברשומות הודעה על סכום העיצום הכספי המעודכן לפי סעיף קטן (ב).
52. העיצום הכספי ישולם בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת החיוב כאמור בסעיף 48. המועד לתשלום העיצום הכספי
53. לא שולם עיצום כספי במועד, ייוספו עליו לתקופת הפיגוע, הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961²² (בפרק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומו.
54. על גביית עיצום כספי תחול פקודת המסים (גבייה)²³.
55. (א) על דרישת חיוב לפי פרק זה ניתן לעתור לבית משפט השלום, בתוך 30 ימים מיום מסירת הדרישה לעותר; בית משפט השלום ידון בעתירה בהתאם לעילות, לסמכויות, לסעדים ולסדרי הדין שלפיהם דן בית המשפט לעניינים מינהליים לפי חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000²⁴ (בפרק זה – חוק בתי המשפט לעניינים מינהליים), בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 51 לסעיף קטן (א) מוצע לקבוע כי העיצום הכספי יהיה לפי הסכום המעודכן במועד מסירת הודעת החיוב. במקרה שבו חזר המפר לטעון את טענותיו לפני המנהל ונמסרה לו דרישת חיוב לפי סעיף 48 (א) המוצע, יהיה סכום העיצום הכספי – הסכום המעודכן במועד המסירה כאמור; כאשר בחר המפר שלא לטעון את טענותיו לפני הממונה, יראו לפי הוראות סעיף 48 המוצע את ההודעה על כוונת החיוב כדרישת החיוב, וסכום העיצום הכספי יהיה הסכום המעודכן במועד מסירת ההודעה על כוונת חיוב. כמו כן, במקרים שבהם מוגשת עתירה לבית משפט שלום כאמור בסעיף 55 המוצע, ובית המשפט הורה על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי, יהיה סכום העיצום הכספי – הסכום המעודכן ביום ההחלטה בעתירה.
- לסעיף קטן (ב) נקבע מנגנון אוטומטי לעדכון סכומי העיצום הכספי בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- לסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי כוונת החיוב יהיה לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בעתירה. יפרסם ברשומות.
- סעיף 52 מוצע לקבוע כי מפר שהפר הוראה המנויה בסעיף 45 המוצע, יחויב בתשלום העיצום הכספי בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת החיוב כאמור בסעיף 48 המוצע. ויובהר לעניין זה כי בהתאם להוראות סעיף 48 המוצע, אם המפר לא טען את טענותיו לאחר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב, בתוך 30 ימים, יראו את ההודעה על כוונת חיוב כדרישת חיוב שנמסרה במועד האמור.
- סעיף 53 מוצע לקבוע כי על תקופת פיגור בתשלום העיצום הכספי ייוספו הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961 (להלן – הפרשי הצמדה וריבית).
- סעיף 54 מוצע לקבוע כי על גביית העיצום הכספי תחול פקודת המסים (גבייה).
- סעיף 55 מוצע לקבוע כי על דרישת החיוב יהיה ניתן להגיש עתירה לבית משפט השלום בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת החיוב למפר. בית משפט השלום ידון בעתירה בהתאם לעילות, לסמכויות, לסעדים ולסדרי הדין שלפיהם דן בית המשפט לעניינים מינהליים לפי חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000 (להלן – חוק בתי המשפט לעניינים מינהליים), בשינויים המחויבים.

²² ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

²³ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1374, (א) 1399.

²⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 190.

(ב) על פסק דין של בית משפט השלום בעתירה לפי סעיף קטן (א) ניתן לערער לבית משפט לעניינים מינהליים; על פסק דין של בית המשפט לעניינים מינהליים בערעור לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 12 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים.

(ג) אין בהגשת עתירה או ערעור לפי סעיף זה, כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי אלא אם כן הסכים לכך המנהל או אם בית המשפט הורה אחרת.

(ד) החליט בית המשפט לקבל עתירה או ערעור שהוגשו לפי סעיף זה, לאחר ששולם העיצום הכספי לפי הוראות פרק זה, יוחזר העיצום הכספי או כל חלק ממנו אשר הופחת על ידי בית המשפט, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

56. הוטל עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, רשאי המנהל לפרסם בעיתון או בכל דרך אחרת את דבר הטלת העיצום וסכומו, את שמו של המפר ואת מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבותיה, ורשאי המנהל להורות למפר לפרסם פרסום כאמור.

57. (א) תשלום עיצום כספי לא יגרע מאחריות פלילית בשל הפרת הוראה לפי חוק זה, כאמור בסעיף 45.

(ב) הוגש נגד מפר כתב אישום בשל הפרת הוראה לפי חוק זה, כאמור בסעיף 45, לא ינקוט נגדו המנהל הליכים לפי פרק זה, ואם שילם המפר עיצום כספי – יוחזר לו סכום העיצום הכספי ששולם, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

פרק י"א: שונות

58. (א) קנס ועיצום כספי שהוטלו לפי חוק זה ישולמו לקרן לשמירת הניקיון, ואולם קנס שהוטל עקב הפעלת סמכותו של עובד רשות מקומית ישולם לקופת הרשות המקומית.

העברת קנסות, עיצומים כספיים, ותשלומים לקרן לשמירת הניקיון

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים הקרן לשמירת הניקיון שהוקמה לפי סעיף 10 58 ו-64 לחוק שמירת הניקיון, מרכזת סכומי קנסות שהועברו לפי חוקים סביבתיים שונים ובהם חוק שמירת הניקיון, חוק החומרים המסוכנים, החוק למניעת מפגעים ועוד, והיא מיועדת למטרות הסביבתיות הקבועות בסעיף קטן (ב) של סעיף 10 האמור.

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי סכומי קנסות ועיצומים כספיים שהוטלו לפי החוק המוצע ישולמו לקרן לשמירת הניקיון. במקביל מוצע, בסעיף 64 להצעת החוק, לתקן את סעיף 10 לחוק שמירת הניקיון, באופן שקרן שמירת הניקיון תוכל לממן גם את קידום מטרות החוק המוצע. עם זאת מוצע להבהיר כי קנסות ששולמו עקב הפעלת סמכותו של עובד רשות מקומית, ישולמו לקופת הרשות המקומית. כך למשל אם הפעיל ראש רשות מקומית את סמכותו לפי סעיף 39, והוציא צו מינהלי, ובעקבות הפרת הצו הוגש כתב אישום והוטל על המפר קנס – ישולם סכום הקנס לקופת רשות מקומית.

כמו כן מוצע לקבוע כי על פסק דין של בית משפט השלום יהיה ניתן להגיש ערעור לבית משפט לעניינים מינהליים, שעל פסק דינו יחולו הוראות סעיף 12 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים (כלומר יהיה ניתן להגיש ערעור ברשות).

כמו כן, מוצע לקבוע כי הגשת עתירה או ערעור כאמור אינה מהווה עילה לעיכוב תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך המנהל או שבית המשפט הורה על כך. ואולם אם התקבלה העתירה כאמור לאחר ששולם העיצום הכספי, יוחזר העיצום הכספי בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו ועד יום החזרתו.

סעיף 56 מוצע להתיר לממונה לפרסם את החלטותיו או להורות למפר לפרסם את דבר ההחלטה להטיל עליו עיצום כספי בעיתון או בכל דרך אחרת.

סעיף 57 מוצע לקבוע כי תשלום העיצום הכספי לא יגרע מהאחריות הפלילית של אדם בשל ההפרה. עם זאת, מפר שהוגש נגדו כתב אישום בגין ההפרות המנויות בסעיף 45 המוצע, לא יחויב בשל אותה הפרה בתשלום עיצום כספי ואם חויב ושילם את העיצום הכספי, יוחזר העיצום הכספי בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו ועד יום החזרתו.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), ינוהל בקרן לשמירת הניקיון חשבון נפרד שישימש למימון עלויות, ישירות או עקיפות, הכרוכות בביצוע הפרויקט לפינוי אסבסט בגליל המערבי.

(ג) כספי החשבון הנפרד כאמור בסעיף קטן (ב) יבואו מתקציב המדינה, מתשלומים שיעבירו חברות אסבסט שעסקו בייצור אסבסט צמנט בגליל המערבי (בסעיף זה – חברות האסבסט), וכן מתשלומים שיעבירו רשויות מקומיות אשר בתחומן מתבצע הפרויקט לפינוי אסבסט בגליל המערבי (בסעיף זה – הרשויות המקומיות).

(ד) השר, בהסכמת שר האוצר, לאחר שנתן לרשויות המקומיות ולחברות האסבסט הזדמנות לטעון את טענותיהן, יורה על סכומי התשלומים שיעבירו הרשויות המקומיות וחברות האסבסט לחשבון הנפרד בקרן לשמירת הניקיון, כאמור בסעיף קטן (ג), ומועדי תשלום, ובלבד שסכום התשלומים הכולל שיעבירו חברות האסבסט יהיה שווה לסכום התשלומים הכולל שיועברו מתקציב המדינה ומהרשויות המקומיות יחד; בקביעת סכום התשלום ומועדי לפי סעיף קטן זה ישקול השר, בין השאר, את היקף תקציב המדינה המיועד למימון כלל עלויות הפרויקט, את התקציב שהוצא בפועל, ולגבי הרשויות המקומיות – את זהות בעלי הזכויות בקרקעות שבהן קיים האסבסט, את השימושים הנעשים בקרקעות האמורות ואת היקף אחריותן של הרשויות לגביהן, וכן את מצבן הכלכלי של הרשויות המקומיות.

(ה) התפרקה חברת אסבסט בתקיפה שמיום ל' בחשוון התש"ע (17 בנובמבר 2009) עד יום התחילה, יחובו בעלי המניות בתשלום שבו היתה חבה החברה לפי הוראות סעיף זה, לפי חלקם היחסי, ובלבד שבעל מניות לא יחוב ביותר מחלקו, כבעל מניות, ביתרת נכסי החברה בעת פירוקה, לאחר סילוק חובותיה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מחבות שבה עשוי בעל המניות לחוב לפי כל דין.

(ו) בסעיף זה, "הפרויקט לפינוי אסבסט בגליל המערבי" – פרויקט לאיתור, לסילוק, ולהטמנה של פסולת אסבסט שהוטמנה או שפורזה בתחום הרשויות המקומיות המנויות בתוספת, למעט בקרקעות שבבעלות חברות אסבסט, בהיקף ובמתכונת שהורה עליהם השר בהתייעצות עם שר האוצר, ולעניין ההיבט התקציבי של הפרויקט – בהסכמת שר האוצר.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיפים קטנים (ג) עד (ה)

לצורך מימון הפרויקט הוקצו עד כה תקציבים מתקציב המדינה ומהקרן לשמירת הניקיון. במקביל, הבהירו משרד האוצר והמשרד להגנת הסביבה כי נדרשת גם השתתפות תקציבית של הרשויות המקומיות שבהן מתבצע הפרויקט ושל החברות שעקב פעילותן נוצרו מפגעי האסבסט. כדי לקבוע מנגנון כספי מתאים להעברת הכספים, מוצע לקבוע בחוק כי לחשבון הנפרד יועברו תשלומים מתקציב המדינה, מהרשויות המקומיות הרלוונטיות ומחברות אשר ייצרו אסבסט בישראל בעבר.

מאחר שמצבורי האסבסט בקרקעות בגליל המערבי – נוצרו עקב פעילותה של חברת איתנית מוצרי בניה בע"מ, אשר העבירה פסולת תעשייתית מהמפעל כחומר מצע, תוך הפקת רווחים כלכליים מפעילות זו, מוצע כי החברה, ובמקרה של פירוק החברה – בעלי המניות בה – יישאו במחצית מעלות ניקוי הקרקעות המזוהמות בגליל המערבי. בכך יוגשם עקרון "המזהם – משלם" באופן הולם.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ו)

באזור הגליל המערבי מצויים מצבורי אסבסט בקרקעות פרטיות וציבוריות, אשר מהווים מפגע או שעלולים לגרום למפגע אם ייחשפו לאוויר. מקורם של מצבורים אלה בפסולת תעשייתית של מפעל איתנית (בעבר "ישאסבסט") אשר מכר או מסר את הפסולת למטרות של חיפוי קרקע. מצבורים אלה נוצרו במהלך שנות השבעים ועד ראשית שנות השמונים. המשרד להגנת הסביבה, בשיתוף משרד האוצר, יום פרויקט לאיתור ולניקוי מצבורים אלה, שחלקם מוטמנים בקרקע וחלקם חשופים וגלויים (להלן – הפרויקט). מתכונת הפרויקט נקבעה על ידי המשרדים האמורים. מוצע להקים חשבון נפרד בקרן לשמירת הניקיון, אשר ישמש למימון עלויות, ישירות או עקיפות, הכרוכות בביצוע הפרויקט. עלויות עקיפות של הפרויקט הן, למשל, עלויות פרסום, ביטוח, והוצאות משפטיות. לעניין זה יובהר כי הקרן לשמירת הניקיון מיועדת לטיפול בהיבטים הסביבתיים הקשורים לאסבסט ולא בתוצאות הויהם הסביבתי הכרוך באסבסט מבחינת בריאות הציבור, דהיינו, אין היא מיועדת לרכו משאבים לטיפול בתחלואה הנגרמת מאסבסט.

59. (א) חוק זה יחול על המדינה.
(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) –
- (1) הוראות סימן א' לפרק ח' לא יחולו לגבי פעילות ביטחונית או מבצעית של מערכת הביטחון או על תוצאות פעילות כאמור, ואולם הוראות הסימן האמור יופעלו לגבי פעילות כאמור לפי כללים שיקבע כל אחד מהגופים המנויים בהגדרה "מערכת הביטחון", בהסכמת המנהל;
- (2) בקשות, מסמכים וכל מידע אחר שצבא הגנה לישראל חייב במסירתו לממונה לפי הוראות חוק זה, יימסר רק לממונה שהוא בעל התאמה ביטחונית מתאימה;
- (3) המנהל או הממונה לא יפרסם, לפי הוראות חוק זה, מידע אשר יש בפרסומו כדי לפגוע בביטחון המדינה.
60. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין אחר ולא לגרוע מהן. שמירת דינים
61. (א) השר ממונה על ביצוע הוראות חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, ובין השאר בעניינים אלה:
- (1) אופן הגשת בקשות לקבלת רישיון לפי חוק זה ולחידושו, לקבלת אישור עבודת אסבסט, ולקבלת אישור המנהל להטמנת פסולת אסבסט באתר פסולת לפי סעיף 30;
- (2) אופן ביצוע עבודות אסבסט ובכלל זה שינוע אסבסט והטמנת אסבסט;
- (3) אופן הטיפול במפגעי אסבסט;
- (4) רישום כאמור בסעיפים 5(ב) ו-6(ב), סימון אסבסט ופסולת אסבסט, הצבת שילוט אזהרה ויידוע הציבור;
- (5) חובות דיווח למנהל או לממונה שיחולו על העוסקים באסבסט או על העושים שימוש קיים באסבסט כאמור בסעיפים 4 עד 8.
- (ב) השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע אגרות בעד הגשת בקשות לרישיונות לפי חוק זה ולחידושו, בעד הגשת בקשות לאישורים כאמור בסעיף קטן (א)1, ובעד בחינות והשתלמויות לפי חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 59 מוצע לקבוע כי הוראות החוק יחולו על המדינה. עם זאת מוצע לסייג את תחולת החוק על מערכת הביטחון לעניין סמכויות הפיקוח לפי סימן א' לפרק ח'. הוראה דומה קיימת בסעיף 80 לחוק אוויר נקי (ר' לעניין זה גם דברי ההסבר לסעיף 37).
- עוד מוצע לקבוע הגבלות לעניין העברת בקשות, מסמכים ומידע מצה"ל לממונה (למשל בקשה לאישור עבודת אסבסט) ולדרוש כי לממונה תהיה התאמה ביטחונית מתאימה לשם כך. כמו כן מוצע להגביל פרסום של מידע לפי החוק המוצע אם יש בפרסום כדי לפגוע בביטחון המדינה.
- סעיף 60 מוצע להבהיר כי הוראות החוק המוצע באות להוסיף על הוראות כל דין. הדינים
- הרלוונטיים לעניין זה הם, למשל, פקודת הביטחון בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970, חוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954, ותקנות מכוחם, וכן חקיקה סביבתית שעניינה גרימת מפגעים, כמו החוק למניעת מפגעים, חוק שמירת הניקיון, חוק החומרים המסוכנים ופקודת בריאות העם.
- סעיף 61 מוצע להסמיך את השר להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו של החוק, ובכלל זה לעניין רישוי העוסקים באסבסט, ביצוע עבודות אסבסט וטיפול במפגעים, ביצוע רישום, סימון, קביעת חובות דיווח ועוד. עוד מוצע כי השר יוכל לקבוע בתקנות אגרות בעניינים הנוגעים לרישוי העוסקים ולאישור עבודות אסבסט.

62. תיקון חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995²⁵, בסעיף 1, בהגדרה "חוב", בפסקה (9), אחרי פסקת משנה (ו) יבוא:
- "(ז) לשם ביצוע צו מינהלי לעניין אסבסט, לפי סעיף 39 לחוק למניעת מפגעי אסבסט, התש"ע-2009";
63. תיקון חוק בתי משפט לעניינים מינהליים בסופו יבוא:
- "(4) החלטות המנהל או הממונה לפי חוק למניעת מפגעי אסבסט, התש"ע-2009.
64. תיקון חוק שמירת הניקיון בחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, בסעיף 10 –
- (1) בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא "ולקידום מטרות חוק למניעת מפגעי אסבסט, התש"ע-2009, ויישום הוראותיו";
- (2) בסעיף קטן (ה), במקום "ותרומות" יבוא "תרומות, וכל מקור אחר שנקבע לפי דין".
65. תיקון חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992²⁷, בסעיף 1 –
- (1) אחרי ההגדרה "זיהום על ידי קרינה" יבוא:
- "מפגע אסבסט" – כהגדרתו בחוק למניעת מפגעי אסבסט, התש"ע-2009";
- (2) בהגדרה "מפגע סביבתי", אחרי "פגיעה בסביבה החופית" יבוא "מפגע אסבסט".
66. תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו.
67. (א) מי שבידו, ערב יום התחילה, אישור קבלן אסבסט צמנט או אישור מפקח אסבסט צמנט, שנתנה הוועדה הטכנית לאבק מזיק (בסעיף זה – הוועדה הטכנית) לפי תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית ובריאות הציבור והעובדים באבק מזיק), התשמ"ד-1984²⁸ (בסעיף זה – תקנות אבק מזיק), יראו אותו כקבלן אסבסט צמנט לפי הוראות חוק זה עד תום שנה מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בו התנאים שבסעיף 13.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 62 בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, בפסקה (9) להגדרה "חוב", כלול גם כפל ההוצאות שהוצאו עקב הפעלת סמכות מינהלית לפי חקיקה סביבתית המנויה שם. מוצע להוסיף לרשימה זו את כפל ההוצאות שהוצאו לשם ביצוע צו מינהלי לעניין אסבסט לפי החוק המוצע, ובכך לאפשר כי כפל הוצאות לביצוע צו מינהלי בדבר אסבסט ייגבה בעתיד על ידי המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות לפי החוק האמור.
- סעיף 63 בחוק בתי המשפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, בפרט 23 לתוספת הראשונה, שעניינו "איכות הסביבה", מופיעות החלטות מינהליות לפי חקיקה סביבתית שהן נושא לעתירה מינהלית לבית המשפט לעניינים מינהליים. מוצע כי החלטות הממונה והמנהל לפי החוק המוצע ייוספו לרשימה זו.
- סעיף 65 חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992, מקנה זכות להגשת תובענה לבית המשפט למי שנפגע או עלול להיפגע ממפגע סביבתי וכן לעמותות סביבתיות. מוצע לתקן את ההגדרה "מפגע סביבתי" בחוק האמור באופן שתכלול גם מפגע אסבסט לפי החוק המוצע.
- סעיף 66 מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה שלושה חודשים מיום פרסומו. פרק זמן זה נדרש לצורך התארגנות ליישום הוראות החוק, בידי העוסקים באסבסט ובידי המשרד להגנת הסביבה.
- סעיף 67 הסעיף המוצע קובע את הוראות המעבר הנדרשות. בסעיפים קטנים (א) עד (ז) נקבעו הוראות מעבר המתייחסות לרישוי העוסקים באסבסט, בסעיף קטן (ח) נקבעו הוראות מעבר הנוגעות לאישורי עבודת אסבסט, ובסעיף קטן (ט) נקבעו הוראות מעבר הנוגעות למינוי הוועדה המקצועית והמנהל.

²⁵ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170; התשס"ט, עמ' 784.

²⁶ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשס"ט, עמ' 236.

²⁷ ס"ח התשנ"ב, עמ' 184; התשס"ח, עמ' 784.

²⁸ ק"ת התשמ"ד, עמ' 722.

(ב) מי שבידו, ערב יום התחילה, אישור קבלן אסבסט פריך שנתנה הוועדה הטכנית לפי תקנות אבק מזיק, יראו אותו כקבלן אסבסט פריך לפי הוראות חוק זה עד תום שנה מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בו התנאים שבסעיף 13.

(ג) מי שבידו, ערב יום התחילה, אישור מפקח אסבסט פריך שנתנה הוועדה הטכנית לפי תקנות אבק מזיק, יראו אותו כמפקח אסבסט פריך לפי הוראות חוק זה עד תום שנה מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בו התנאים שבסעיף 15; בתום התקופה האמורה רשאי המנהל לתת למי שחלות לגביו הוראות סעיף קטן זה, רישיון מפקח אסבסט פריך לפי הוראות חוק זה, אף אם לא מתקיים בו האמור בסעיף 15(1).

(ד) מעבדה שערב יום התחילה היתה מוסמכת לפי תקנות אבק מזיק לבצע בדיקות מעבדה, יראו אותה כמעבדת אנליזה לפי הוראות חוק זה עד תום שנתיים מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בה התנאים שבסעיף 16.

(ה) מעבדה שערב יום התחילה היתה מוסמכת לפי תקנות אבק מזיק ליטול דגימת אוויר, יראו אותה כמעבדה דוגמת לפי הוראות חוק זה עד תום שנתיים מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בה התנאים שבסעיף 17(א).

(ו) בודק מעבדה המועסק במעבדה דוגמת, שערב יום התחילה היה מוסמך לפי תקנות אבק מזיק ליטול דגימת אוויר, יראו אותו כדוגם אסבסט לפי הוראות חוק זה עד תום שנתיים מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בו התנאים שבסעיף 17(ב).

ד ב ר י ה ס ב ר

אישורים כאמור להמשיך בעבודתם ויראו אותם כקבלני אסבסט פריך לפי החוק המוצע. במהלך השנה מתחילת החוק, יידרשו עוסקים אלה להגיש בקשות לרישיון קבלן אסבסט פריך לפי החוק המוצע, ויקבלו אותו רק אם יעמדו בתנאים המפורטים בסעיף 13.

לסעיף קטן (א)

כיום נותנת הוועדה הטכנית אישורי מפקח אסבסט פריך לפי אמות מידה שקבעה. מוצע לקבוע כי במהלך השנה הראשונה לאחר יום התחילה, יוכלו מי שקיבלו אישורים כאמור להמשיך בעבודתם ויראו אותם כמפקחי אסבסט פריך לפי החוק המוצע. במהלך השנה מתחילת החוק, יידרשו עוסקים אלה להגיש בקשות לרישיון מפקח אסבסט פריך לפי החוק המוצע, ויקבלו אותו רק אם יעמדו בתנאים המפורטים בסעיף 15. ואולם מפקחים אלה לא יידרשו לעמוד בדרישת ההשכלה הקבועה באותו סעיף. כיום מחזיקים באישורים אלה 14 מפקחים בלבד, וקיימת חשיבות רבה לכך שמפקחים אלה, חלקם בעלי ניסיון רב, יוכלו להמשיך בעבודתם.

לסעיפים קטנים (ד) עד (ו)

כיום מוסמכות מעבדות דוגמות ומעבדות אנליזה לפי תקנות אבק מזיק. כאמור לעיל, מוצע בסעיפים 16 ו-17 להצעת החוק, לשנות את מנגנון ההסמכה למתן רישיונות תקופת ההתארגנות הנחוצה היא ארוכה יותר מוז הנדרשת לגבי עוסקים אחרים, ולפיכך מוצע כי ההסמכה הקיימת תעמוד בתוקפה למשך שנתיים. במהלך תקופה זו ייקבעו אמות המידה למתן הרישיונות ויהיה ניתן לתת רישיונות למבקשים שיימצאו מתאימים לפי אמות מידה אלה.

לעניין זה יובהר כי לגבי אישור המנהל להטמנת פסולת אסבסט באתר פסולת, לפי סעיף 30 המוצע, לא נקבעה הוראת מעבר. כיום ישנם כמה אתרי פסולת שבידיהם אישור להטמנת פסולת אסבסט מאת המשרד להגנת הסביבה, ובכוונת המשרד להנפיק לאותם משרדים אישורים לפי סעיף 30 המוצע במהלך שלושת החודשים שבין פרסום החוק המוצע למועד כניסתו לתוקף, זאת כמובן בכפוף לעמידתם בתנאי הסעיף האמור.

לסעיף קטן (א)

כיום נותנת הוועדה הטכנית אישורי קבלן אסבסט צמנט ומפקח אסבסט צמנט לפי אמות מידה שקבעה, לצורך הפעלת סמכותה לאישור עבודת אסבסט לפי תקנה 29(ה) לתקנות אבק מזיק. מוצע לקבוע כי במהלך השנה הראשונה שלאחר יום התחילה, יוכלו מי שקיבלו אישורים כאמור להמשיך בעבודתם, ויראו אותם כקבלני אסבסט צמנט לפי החוק. דהיינו, גם מפקח אסבסט צמנט יוכל לבצע עבודת אסבסט צמנט. לעניין זה יובהר כי בתקופה האמורה יחולו על העוסקים כאמור כל הוראות החוק החלות על קבלן אסבסט צמנט, לרבות הסמכויות שניתן להפעיל לגביהם (כגון ביטול או התליה של רישיון לפי סעיף 22 להצעת החוק). במהלך השנה מתחילת החוק, יידרשו עוסקים אלה להגיש בקשות לרישיון קבלן אסבסט צמנט לפי החוק המוצע, ויקבלו אותו רק אם יעמדו בתנאים המפורטים בסעיף 13.

לסעיף קטן (ב)

כיום נותנת הוועדה הטכנית אישורי קבלן אסבסט פריך לפי אמות מידה שקבעה. מוצע לקבוע כי במהלך השנה הראשונה לאחר יום התחילה, יוכלו מי שקיבלו

- (ז) מי שלפני יום התחילה עבר קורס הכשרה ובסיומו עמד בהצלחה בבחינה, והמנהל הכיר בקורס ובבחינה לעניין סעיף קטן זה, יראו אותו כסוקר אסבסט לפי הוראות חוק זה, עד תום שנה מיום התחילה, אף אם לא מתקיימים בו התנאים שבסעיף 18.
- (ח) אישור לביצוע עבודת אסבסט שנתנה הוועדה הטכנית לפי תקנות אבק מזיק, שעמד בתוקפו ערב יום התחילה, יראו אותו כאישור עבודת אסבסט שניתן לפי חוק זה, עד תום שישה חודשים מיום התחילה.
- (ט) מי שכיהן ערב יום התחילה כחבר הוועדה הטכנית, יראו אותו כחבר הוועדה המקצועית לפי חוק זה; מי שכיהן ערב יום התחילה כיושב ראש הוועדה הטכנית יראו אותו כמנהל לפי חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ז)

עובדים רבים במשרדי ממשלה וברשויות המקומיות, וכן אנשים פרטיים, עברו קורס הכשרה ובחינה אשר מכשירים אותם להיות סוקרי אסבסט. בחלק מהמקרים נערכו הקורס והבחינה על ידי המשרד להגנת הסביבה, ובחלקם נערכו הקורס והבחינה על ידי גורם פרטי, שעמד באמות מידה שקבעה הוועדה הטכנית לעניין זה. מוצע לקבוע כי מי שעבר קורס ובחינה שהוכרו על ידי המנהל יהיה סוקר אסבסט לפי החוק המוצע וזאת לתקופת מעבר של שנה מיום התחילה, שבמהלכה יידרש לבקש רישיון סוקר לפי החוק המוצע.

לסעיף קטן (ח)

מוצע לקבוע כי אישורים לעבודת אסבסט שנתנה הוועדה הטכנית לפי תקנה 29(ה) לתקנות אבק מזיק יעמדו בתוקפם לתקופה של שישה חודשים מיום התחילה, כדי שלא להכביד על הציבור בהגשת בקשות מחדש.

לסעיף קטן (ט)

מוצע לקבוע כי חברי הוועדה הטכנית שמונו לפי תקנות אבק מזיק, יוסיפו וישמשו כחברי הוועדה המקצועית, כל עוד לא מונתה הוועדה בהרכב אחר, כדי לאפשר את רציפות עבודת הוועדה. כמו כן מוצע לקבוע כי יושב ראש הוועדה, המפעיל כיום את סמכויות המנהל בפועל מתוקף תפקידו, יהיה המנהל לפי החוק המוצע, כל עוד לא נקבע מינוי אחר.